

Sprawozdanie

komisji budżetowej o zamknięciu rachunków za r. 1886 funduszu krajowego, oraz funduszy uposażonych ze skarbu krajowego lub budżetem objętych.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą z dnia 25. Listopada 1887 przekazaniem zostało komisji budżetowej do zdania sprawy przedłożenie Wydziału krajowego obejmujące zamknięcie rachunków za r. 1886 funduszu krajowego w obszerniejszem znaczeniu, oraz wszystkich funduszy pozostających pod zarządem lub kontrolą Wydziału krajowego.

Wywiązując się z poruczonego jej zadania komisya budżetowa przedkłada niniejszem Wys. Sejmowi sprawozdanie obejmujące zamknięcie rachunków:

- I. Funduszu krajowego w ściślejszem znaczeniu;
 - II. Funduszy ze skarbu krajowego uposażonych;
 - III. Funduszy, dla których Wys. Sejm układa corocznie budżet dochodów i wydatków.
- Fundusze zaś samoistne, dla których Wys. Sejm budżetów nie układa, którymi nie zarządza, lecz nad którymi przez organ swój wykonawczy, Wydział krajowy, ma najwyższy nadzór i czuwanie, aby zarząd tymi funduszami był prawidłowy i odpowiadający celom, na które zostały przeznaczone, — będą przedmiotem osobnego sprawozdania.

Przedmiotem osobnych sprawozdań będą również: zamknięcie rachunków funduszu propinacyjnego i zamknięcie rachunków fundacyi skarbkowskiej.

Po tych wstępnych uwagach przystępuje komisya do pierwszej części swego zadania, to jest do zdania sprawy z zamknięcia rachunków

I. Funduszu krajowego w ściślejszem znaczeniu.

Wydatki.

Uchwalony przez Wys. Sejm budżet funduszu krajowego w ściślejszem znaczeniu na r. 1886 ustanowił wydatki tego funduszu na ogólną kwotę 3,532.090 zł., a to 3,404.090 zł. w dziale wydatków zwyczajnych i 128.000 zł. w wydatkach nadzwyczajnych. Przedłożone zaś przez Wydział krajowy zamknięcie rachunków tego funduszu wykazuje ogólną sumę rzeczywistych wydatków na kwotę 3,631.647 zł., a to 3,503.685 zł. wydatków zwyczajnych i 127.962 zł. wydatków nadzwyczajnych. Podczas więc gdy w dziale wydatków nadzwyczajnych wydano mniej niż preliminowano o nieznaczną kwotę 38 zł., przekroczono preliminowaną kwotę wydatków zwyczajnych o 99.595 zł., a ogólne przekroczenie w dziale wydatków wynosi 99.557 zł.

Bliższe szczegółowe badanie pojedynczych rubryk działu wydatków wykazuje, że w rubr. I. „koszta reprezentacji kraju“, w rubr. V. „wydatki sanitarne“, w rubr. VII. „na cele wykształcenia i oświaty“, w rubr. IX. „kwaterunkowe żandarmeryi“, w rubr. X. „drogi krajowe“ i w rubr. XIV. „umarzanie pożyczek“ wydano ogółem mniej niż preliminowano o kwotę 38.377 zł., zaś w rubr. II. „koszta zarządu“, w rubr. III. „koszta leczenia“, w rubr. IV. „koszta szczepienia“, w rubr. VIII. „utrzymanie pomników historycznych“, w rubr. XI. „dotacje dla zakładów krajowych“, w rubr. XII. „wydatki na szupaństwo“, w rubr. XIII. „budowy wodne i meljoracyjne“, w rubr. XV. „wydatki na cele gospodarstwa krajowego“ i w rubr. XVI. „rozmaite“ przekroczono ogółem preliminowaną kwotę o 137.934 zł. Porównanie obu tych kwot wydaje ogólnie przekroczenie 99.557 zł. jak wyżej wykazano.

Przy każdej rubryce i pozycyi, w której wydatek rzeczywisty różni się od preliminowanego w budżecie, Wydział krajowy uzasadniając te różnice przytoczył powody, dla których wydatek rzeczywisty był większy lub mniejszy od wyznaczonego w budżecie. Komisya budżetowa badała te powody a przy niektórych pozycjach zażądała bliższych wyjaśnień i szczegółowych rachunków i wykazów i na tej podstawie opiera swoje w ciągu niniejszego sprawozdania czynione uwagi i ostateczne swoje wnioski. Jednak już na tem miejscu komisya budżetowa zaznacza, że przeniesienie kwot preliminowanych na wydatki zwyczajne w jednych rubrykach i pozycjach, dla pokrycia zwiększonych wydatków w innych pozycjach i rubrykach uzasadnione jest upoważnieniem danem Wydziałowi krajowemu przez Wys. Sejm w ustawie finansowej za r. 1886.

Wydano mniej niż preliminowano w następujących rubrykach:

Rubr. I. „*Koszta reprezentacji kraju*“ rozpada się na dwa działy: A. Sejm krajowy i B. Wydział krajowy. W dziale A. „Sejm krajowy“ preliminowano kwotę 63.230 zł., wydano zaś tylko 61.120 zł., czyli mniej o 2.110 zł. Krótkie trwanie sesji sejmowej spowodowało zaoszczędzenie w dyetach dla posłów o 14.990 zł., z powodu jednak przerwy świątecznej wypłacono podwójne koszta podróży, co spowodowało wydatek większy o 6.738 zł. Nadto przekroczono preliminowaną na „koszta druków“ kwotę 11.000 zł. o 6.269 zł., a to z powodu wielkiej ilości drukowanych przedłożeń, które w skutek krótkiego trwania sesji sejmowej musiały w znacznej części być drukowane w nocy lub we Święta z 50% nadwyżką nad zwykłą cenę.

W dziale B. „Wydział krajowy“ wydano 34.447 zł. zamiast preliminowanych 37.000 zł., więc wydano mniej o 2.553 zł., a to głównie z powodu, że członek Wydziału p. Smolka przez czas pobytu w Radzie państwa nie pobierał wynagrodzenia, a nadto, że nie zachodziła potrzeba częstszego powoływania zastępców, wynagrodzenie których zamiast preliminowanych 2.000 zł. kosztowało tylko 1.286 zł.

Rubr. V. „*Wydatki sanitarne*“ z nieznacznem zaoszczędzeniem nie wymaga bliższego wyjaśnienia.

Rubr. VII. „Wydatki na cele wykształcenia i oświaty“ miała preliminowaną kwotę ogólną 507.894 zł., wydano zaś rzeczywiście tylko 489.267 zł., więc ogółem wydano mniej niż preliminowano o 18.627 zł. W tej rubryce najważniejszą pozycję stanowią wydatki na „pokrycie niedoboru funduszu szkolnego krajowego“. Na ten cel preliminował budżet 360.008 zł., wydano zaś rzeczywiście tylko 340.987 zł., czyli wydano mniej o 19.021 zł. Wyjaśnienie tej różnicy znajduje się poniżej przy badaniu szczegółowego zamknięcia rachunków funduszu szkolnego krajowego. Znaczniejsze stosunkowo przekroczenie w tej rubryce wykazuje poz. 76 „wydawnictwo ruskich książek szkolnych“, na co preliminowano 2.000 zł., a wydano 2.853 zł.; przekroczenie to spowodowane uznaniem przez krajową radę szkolną potrzebą, znajduje częściowe pokrycie w poz. 86 a) „dochodów ze sprzedaży książek“, z której zamiast preliminowanych 700 zł. wpłynęło 1.309 zł.

W rubr. IX. „Kwaterunek żandarmeryi“ wydano 76.137 zł. zamiast preliminowanych 77.614 zł. z powodu mniejszej potrzeby wedle rachunków komendy żandarmeryi; z tego samego powodu nie wydano również 300 zł. preliminowanych na urządzenie nowych koszar.

Rubr. X. „Drogi krajowe“ miała preliminowaną na wydatki zwyczajne kwotę 756.348 zł., na nadzwyczajne 128.000 zł. Wydano zaś w dziale wydatków zwyczajnych 743.822 zł., w dziale wydatków nadzwyczajnych 127.962 zł. Zaoszczędzono więc w wydatkach zwyczajnych 12.526 zł., w nadzwyczajnych 38 zł. Główne zaoszczędzenie w tej rubryce miało miejsce w dziale D. w poz. 119 „datki konkurencyjne na publiczne dojazdy kolejowe“. W tej pozycji budżet preliminował 20.000 zł. Wydano zaś z tego tytułu tylko 8.142 zł. czyli mniej o 11.858 zł., ponieważ w roku budżetowym nie wybudowano tyle dojazdów, na ile wydatki preliminowane były. W dziale E. „wydatki na myta“ preliminowano w poz. 123 „na przerwy z powodu wypadków elementarnych“ 2.500 zł. podług trzechletniego przecięcia, wydano jednak podług rzeczywistej potrzeby tylko 1.208 czyli mniej o 1 292 zł. Inne działy tej rubryki albo nie wykazują żadnego zboczenia od preliminarza, albo też różnice są małoznaczne i bliższego wyjaśnienia nie potrzebują.

Rubr. XIV. „Odsetki od pożyczek i umarzanie tychże.“ Na wydatki tej rubryki preliminowano ogólną kwotę 434.573 zł., wydano zaś tylko 433.896 czyli mniej o 677 zł. Szczegółowe badanie pojedynczych pozycji tej rubryki, stanowiących każda dla siebie odrębny przedmiot wykazuje, że w poz. 152 „umorzenie 4½% pożyczki krajowej z r. 1883“ wydano mniej niż preliminowano o 713 zł., w poz. 154 na umorzenie pożyczki z r. 1884 wydano mniej niż preliminowano o 4.115 zł. Wyjaśnienie tych różnic znajduje się poniżej przy sprawozdaniu o specjalnych zamknięciach rachunków tych funduszy. Natomiast wydano więcej niż preliminowano o 4.068 zł. w poz. 157b) „na pokrycie niedoboru funduszu pożyczki krajowej z r. 1873.“ I to znaczniejsze stosunkowo przekroczenie będzie wyjaśnione i uzasadnione poniżej przy sprawozdaniu o szczegółowym zamknięciu rachunku tego funduszu.

Wydano więcej niż preliminowano w następujących rubrykach:

Rubr. II. „Koszta zarządu“ miała preliminowaną ogólną kwotę wydatków 226.920 zł., rzeczywiście zaś wydatki z tego tytułu wynoszą 244.623 zł., przekroczone więc preliminarz o 17.703 zł. Dział 1. tej rubryki „płace urzędników i woźnych“ poz. 17—23 nieznacznie stosunkowo wykazuje przekroczenie; zamiast bowiem preliminowanych 128.180 zł. wydano 128.712 zł., ponieważ w dziale manipulacyjnym zamianowano jednego nadetatowego asystenta. Przekroczenie w dziale 2. tej rubryki „dyurniści“ poz. 24. spowodowane zostało przeniesieniem do tej rubryki dyurnum jednego pisarza, który dawniej pobierał wynagrodzenie z funduszu pożyczki krajowej z r. 1873, jak również z powodu mnożących się czynności w utworzonym przemysłowym oddziale statystycznym. W poz. 27 preliminowano pod tytułem „remuneracye“ kwotę 2.845 zł., wydano zaś 3.569 zł. czyli o 724 zł. więcej. Przekroczenie to jednak nie odnosi się do remuneracyi w ścisłym znaczeniu tego słowa, a spowodowane zostało większym wydatkiem

za zastępstwo prawne dla rzecznika z powodu znaczniejszej ilości spraw powierzonych mu do obrony. Przekroczenie o kwotę 1.705 zł. wykazane w poz. 28 „koszta podróży i dyety“ spowodowane istotną potrzebą częstszego wysyłania komisyj i delegacyj, ma pokrycie do połowy prawie w przypisanych do zwrotu należnościach czynnych. Przekroczenia w poz. 31 i 32 są dostatecznie przez Wydział krajowy wyjaśnione i uzasadnione. Bliższego natomiast zbadania potrzebuje poz. 33 „zaliczki na płace urzędników“. Na te zaliczki preliminował budżet 6.000 zł., wydano zaś 25.604 zł., a po potrąceniu ściągniętych w roku budżetowym rat bieżących w kwocie 10.906 zł. rzeczywisty wydatek z tytułu zaliczek wynosi 14.698 zł. czyli o 8.698 zł. więcej niż preliminowano. Wydział krajowy uzasadnia to przekroczenie tą okolicznością, że całą kwotę pozostałych z roku budżetowego zaliczek przypisano do zwrotu jako należność czynną. Przypisanie do zwrotu udzielanych zaliczek wypływa z natury tych wydatków i nie może służyć za dostateczne usprawiedliwienie tak na pozór znacznego stosunkowo przekroczenia. Zdaniem komisji budżetowej pozycya ta musi być badaną w związku z poz. 9 dochodów „zwroty zaliczek od urzędników krajowych.“ Wys. Sejm. preliminował w poz. 33 wydatków na udzielić się mające zaliczki 6.000 zł., zaś w poz. 9 dochodów na zwroty zaliczek od urzędników 9.000 zł., przez to objawił wolę swoją, aby z tytułu zaliczek wpłynęła do funduszu krajowego w roku budżetowym kwota 3.000 zł. Wynik zaś rzeczywisty jest następujący: Udzielone a w roku budżetowym niespłacone zaliczki wynoszą 14.698 zł., zaś tytułem zwrotów zaliczek od urzędników z lat dawniejszych wpłynęło 15.833 zł., więc zwroty przewyższyły udzielone zaliczki o 1.135 zł., a gdy podług preliminarza nadwyżka ta miała wynosić 3.000 zł., więc przekroczenie wynosi właściwie tylko 1.865 zł. Kwota to stosunkowo nieznaczna.

Rubr. III. „*Koszta leczenia ubogich chorych*“ miała preliminowaną kwotę 655.000 zł., rzeczywisty zaś wydatek z tego tytułu poniesiony wynosi 727.446 zł., przekroczone więc preliminowaną kwotę cyfrowo o 72.446 zł. Przekroczenie to jest w znacznej swej części tylko pozorne a właściwe przekroczenie kwoty preliminowanej tytułem kosztów leczenia ubogich chorych wynosi tylko 39.623 zł. Rubryka III. wydatków funduszu krajowego w ścisłym pozostaje związku z rubr. XI. wydatków i rubr. IV. i V. dochodów i tylko w tym związku należy zbadaną i wyjaśnioną być może. Budżet na r. 1886 preliminował w rubr. III. na koszta leczenia ubogich chorych 655.000 zł., zaś w rubr. XI. dotacje dla zakładów krajowych 970 zł. razem więc preliminował budżet w dziale wydatków kwotę 655.970 zł. W dziale zaś dochodów preliminował budżet w rubr. IV. poz. 8, 8a), 8b) „nadwyżki od szpitali i zakładów krajowych“ 40.229 zł., a w rubr. V. poz. 10 i 11 zwroty od szpitali powszechnych i od gmin 17.000 zł., razem więc preliminował budżet w dziale dochodów kwotę 57.229 zł., a czysty wydatek miał podług preliminarza wynosić 598.741 zł. Rzeczywisty zaś wynik był następujący: Z rubr. III. wydano 727.446 zł., z rubr. XI. wydano 13.064 zł., razem więc wydano 740.510 zł. Dochody z rubr. IV. poz. 8, 8a), 8b) wynoszą 86.402 zł. a z rubr. V. poz. 10 i 11 wynoszą dochody 15.744 zł. czyli razem wynoszą rzeczywiste dochody 102.146 zł., a rzeczywisty czysty wydatek wynosi 638.364 zł., co w porównaniu z preliminowanym czystym wydatkiem 598.741 zł. stanowi rzeczywiste przekroczenie w kwocie 39.623 zł. Przekroczenie to znajduje swe usprawiedliwienie w zrealizowaniu większej ilości kosztów leczenia tak z lat dawniejszych jakoteż i z roku budżetowego, a to w skutek znacznie liczniejszego napływu chorych do szpitali.

Rubr. IV. „*Koszta szczepienia*“. Wydatki rzeczywiste tej rubryki wynoszą 59.776 zł. zamiast preliminowanych 57.900 zł. Z powodu bowiem że znaczna ilość rachunków z r. 1885 zlikwidowaną została dopiero w r. 1886, wydano na koszta podróży i dyety lekarzy z powodu szczepienia ospy 57.875 zł. zamiast preliminowanych w poz. 36 na ten cel 56.000 zł.

Rubr. VIII. „*Utrzymanie pomników historycznych*“ wykazuje przekroczenie w kwocie 876 zł., a to z powodu nadzwyczajnych robót konserwacyjnych w archiwum lwowskim uskutecz-
nionych kosztem 846 zł.

Rubr. XI. „Dotacje dla zakładów krajowych“ miała preliminowaną kwotę 970 zł. Jedyne w poz. 135 dla funduszu podrzutek w Lwowie. Inne pozycje tej rubryki nie miały żadnych kwot preliminowanych, a to na podstawie szczegółowych preliminarzy tych zakładów. W rzeczywistości zaś fundusz krajowy był zmuszony pokryć z tej rubryki niedobór oddziału położnic szpitala powszechnego we Lwowie w kwocie 3.938 zł. i niedobór oddziału położnic i syfilitycznego szpitala św. Łazarza w Krakowie w kwocie ogólnej 8.650 zł. Wyjaśnienie i uzasadnienie tych różnic znajduje się poniżej przy szczegółowych zamknięciach tych rachunków.

W rubr. XII. wynosiły „wydatki na szupaśnictwo“ 30.670 zł. zamiast preliminowanych 27.000 zł. Przekroczenie w tej rubryce o 3.670 zł. powstało z tego powodu, ponieważ w r. 1886 ilość szupasowanych osób była o 940 większą aniżeli w r. 1884, którego wynik służył za podstawę przy uchwalaniu budżetu na r. 1886.

W rubr. XIII. „Budowy wodne i meljoracje“ preliminowaną była kwota ogólna 84.588 zł., wydano zaś faktycznie 85.060 zł., więc przekroczone preliminarz rachunkowo tylko o 472 zł. Zauważyć jednak należy, że z preliminowanej w poz. 145 a) na regulację Sanu pod Sobiecinem kwoty 4.200 zł. wypłacono tylko 2.925 zł. w roku budżetowym, a kwota 1.275 zł. przypisaną została do wypłaty i wypłaconą też została w roku następnym, przez co przekroczenie w tej rubryce wynosi właściwie 1.747 zł. Oprócz bowiem kwoty 598 zł., wydanej ponad preliminarz w poz. 141 na sprawienie, uzupełnienie i naprawę narzędzi i zakupno potrzeb rysunkowych, a to mianowicie w skutek zakupu przyrządów geodetycznych, — wydano jeszcze z tej rubryki zaliczki zwrotne na płać 1.300 zł., z których pozostało z końcem roku niespłaconych 872 zł., a przypisanych do zwrotu w latach następnych.

Rubr. XV. „Na cele gospodarstwa krajowego“. Na wydatki rubryką tą objęte preliminował budżet kwotę ogólną 258.890 zł., rzeczywiste zaś wydatki tej rubryki wynoszą 282.069 zł. Z porównania tych dwóch kwot okazuje się przekroczenie w sumie 23.179 zł. W 13-tu pozycjach tej rubryki wydano ogółem mniej niż preliminowano o 19.196 zł., natomiast przekroczone preliminowaną kwotę w 17-tu pozycjach o 42.375 zł. Między pozycjami wykazującymi wydatki rzeczywiste mniejsze od preliminowanych figurują w pierwszym rzędzie: koszta utrzymania szkół rolniczych w Jagielnicy i Kobiernicach. Na utrzymanie pierwszej preliminowano wydatki w kwocie 9.345 zł., a wydano tylko 8.718 zł. Na koszta utrzymania szkoły rolniczej w Kobiernicach preliminowano 7.810 zł., a faktycznie wydano tylko 3.822 zł. Omówienie i uzasadnienie tych różnic znajduje się poniżej przy sprawozdaniu o szczegółowych zamknięciach tych rachunków. Wydatek mniejszy o 7.369 zł. w poz. 185 a) „na przemysł rękodzielniczy“ spowodowany został tą okolicznością, że niektóre strony nie mogły korzystać z przyznanych im przez Wydział krajowy zasiłków a względnie zaliczek, ponieważ nie uczyniły zadość warunkom, określonym uchwałą Sejmu z d. 16. Stycznia 1886. Kwota ta jako zaoszczędzenie uważana być nie może, ponieważ zasiłki przyznane będą musiały być wypłacone, skoro strony uczynią zadość warunkom wyżej wspomnianym. Również nie może być uważane jako zaoszczędzenie kwota 5.000 zł., preliminowana w poz. 194 „na badanie głębszych pokładów ziemi“ a nie wydana w r. 1886, ponieważ w roku następnym przypadnie cały uchwalony kredyt 10.000 zł. Z preliminowanej w poz. 207 „na koszta strzeżenia granic kraju w czasie zarazy na bydło“ kwoty 1.000 zł. nie wydano nic, ponieważ Namieśtnictwo żadnych z tego tytułu zwrotów nie żądało.

Wydatki większe od preliminowanych wykazują w tej rubryce następujące pozycje: poz. 159 na „wydatki szkoły gospodarstwa lasowego“ preliminowano 12.281 zł., wydano zaś 13.501 zł., przekroczone więc preliminarz o 1.220 zł. W poz. 160 „na wyższą szkołę rolniczą w Dublanach“ wydano 34.523 zł. zamiast preliminowanych 32.387 zł., a więc przekroczone o 2.136 zł.; w poz. 162 „na folwark w Dublanach“ wydano 19.466 zł. zamiast preliminowanych 17.079 zł., przekroczenie wynosi więc 2.387 zł.; w poz. 164 „na szkołę rolniczą w Czernichowie“

wydano 38.794 zł., a ponieważ na te wydatki prelimitowano tylko 34.643 zł., więc wydano więcej o 4.151 zł.; w poz. 165 „na szkołę ogrodniczą w Czernichowie“ przekroczone prelimitowaną kwotę o 270 zł.; na koniec w poz. 166 „na folwark w Czernichowie“ prelimitowano wydatki w kwocie 16.423 zł. a wydano faktycznie 18.304 zł.

Bliższe badanie przyczyn powyższych przekroczeń jak również ich wyjaśnienie i uzasadnienie znajduje się poniżej przy sprawozdaniu o szczegółowych zamknięciach tych rachunków. Na urządzenie szkoły rolniczej w Horodence budżet na r. 1886 nie prelimitował żadnej kwoty, wydano zaś na ten cel w roku budżetowym kwotę 3.937 zł. Na urządzenie tej szkoły wydano ogółem po koniec r. 1886 kwotę 29.436 zł., z której to sumy przypada na kupno realności i budowę szkoły 22.452 zł. Również wydano na koszt urządzenia szkoły rolniczej w Kobiernicach 1.311 zł., które w budżecie nie były prelimitowane. Koszta założenia tej szkoły wynosiły ogółem 10.911 zł., które znajdują zupełne pokrycie w subwencji państwowej 11.000 zł., z których 6.000 zł. już wpłynęły do kasy krajowej, a reszta 5.000 zł. wpłynęły w latach 1887 i 1888.

Największe w tej rubryce przekroczenie wykazuje poz. 203 „na budowę gmachu szkolnego w Dublanach“; na dalsze prowadzenie tej budowy prelimitował Sejm na r. 1886 kwotę 8.000 zł., wydano zaś na ten cel rzeczywiście 32.457 zł. czyli wydano więcej niż prelimitowano o 24.457 zł. Na mocy uchwały sejmowej z d. 4. Października 1882, zezwalającej na budowę gmachu szkolnego w Dublanach, koszt tej budowy nie miał przekroczyć kwoty 67.000 zł., z której sumy Ministerstwo rolnictwa zobowiązało się pokryć 33.000 zł. w 4 rocznych ratach po 8.250 zł. Do końca r. 1886 wpłynęły 3 raty, a ostatnia rata wpłynęła w ciągu r. 1887. Koszta tej budowy wynosiły dotychczas: w r. 1884 — 3.000 zł., w r. 1885 — 38.100 zł., a w r. 1886 — 32.457 zł. czyli razem 73.557 zł., a więc do końca r. 1886 przekroczone już prelimitowaną kwotę o 6.557 zł., a gdy zważymy, że podług twierdzenia Wydziału krajowego ostatnia rata wpłynęła mająca w r. 1887 ze skarbu państwa w kwocie 8.250 zł. użytą zostanie na pokrycie ostatecznych kosztów tej budowy, to w przypuszczeniu nawet, że kwota ta na pokrycie tych ostatecznych kosztów wystarczy, przekroczenie dozwolonego kredytu na budowę gmachu szkolnego w Dublanach wynosić będzie co najmniej 14.800 zł.

Rubr. XVI. „Rozmaite wydatki“ rozpada się na dwa działy, a mianowicie: A. wydatki w budżecie przewidziane i B. wydatki w budżecie nieprzewidziane. W dziale A. nie różnią się wydatki rzeczywiste od prelimitowanych, w dziale zaś B. wydano ogółem 5.617 zł., które w budżecie nie były przewidziane. Z tej sumy jednak tylko kwota 117 zł. stanowi wydatek w właściwym znaczeniu. Reszta zaś w kwocie 5.500 zł. użytą została na zaliczki, między którymi figurują zaliczki dla funduszków stypendyjnych z kwotą 5.496 zł., które w roku następnym do funduszu krajowego napowrót wpłyną.

Dochody funduszu krajowego.

Budżet na rok 1886 prelimitował dochody funduszu krajowego w ogólnej kwocie 3,533.087 zł. Rzeczywiste zaś dochody wynosiły ogółem 3,858.053 zł., przewyższyły więc prelimitowaną kwotę o 324.966 zł.

Następujące rubryki wykazują rzeczywiste dochody mniejsze od prelimitowanych:

Rubr. II. „Odsetki od pieniędzy chwilowo lokowanych“ zamiast prelimitowanych 10.000 zł. dały tylko 7.371 zł. a to z powodu, że mniej i na krótszy peryod lokowano dyspozycyjne kapitały. W znacznej części musiały one być użyte na pokrycie bieżących potrzeb, w czasie gdy bieżące wpływy (dodatek do podatków) znacznie się obniżają, przytem zauważyć należy, że dochód w tej rubryce wykazany jest dochodem czystym, po strąceniu opłacanych, a w budżecie nieprzewidzianych odsetków biernych od chwilowych pożyczek.

Rubr. VI. „Zwroty pożyczek“. Tytułem tych zwrotów preliniował budżet w tej rubryce dochód ogólny w kwocie 44.449 zł., w rzeczywistości zaś zwroty te wynosiły tylko 34.596 zł. czyli mniej o 9.853 zł. Zwroty tą rubryką objęte rozpadają się na trzy działy, a mianowicie: zwroty pożyczek udzielonych gminom, powiatom, instytucjom lub osobom prywatnym na mocy specjalnych uchwał sejmowych; zwroty pożyczek, udzielonych przez Wydział krajowy gminom na budowę koszar i zwroty pożyczek udzielonych przez Wydział krajowy a względnie przez krajową komisję dla spraw przemysłu z funduszków uchwalonych przez Wys. Sejm na przemysł rękodzielniczy.

Pierwsza kategoria obejmuje poz. 14—25 i wykazuje rzeczywisty dochód 4.250 zł. zamiast preliniowanych 6.163 zł. czyli mniej o 1.913 zł. Nie wszystkie bowiem preliniowane raty wpłynęły w ciągu roku budżetowego. Wydział krajowy bądź urgował o zaległe raty, bądź też wdrożył kroki sądowe.

W drugiej kategorii zwrotu pożyczek udzielonych na budowę koszar wpłynęły wszystkie preliniowane raty z wyjątkiem małej kwoty 62 zł., którą gmina Czortków miała spłacić, ponieważ gmina ta przyznanej pożyczki nie pobrała.

Największy stosunkowo niedobór wykazuje trzecia kategoria zwrotów, a mianowicie zwroty pożyczek z funduszków przeznaczonych przez Wys. Sejm na popieranie przemysłu i rzemiosła. Prelimiowane zwroty z tego tytułu miały wynosić 27.127 zł., a w rzeczywistości zaś dały tylko 16.548 zł., a więc mniej o 10.579 zł. Niedobór ten spowodowany został po części przez zmienione terminy spłaty (poz. 27, 28, 39, 42, 45 i 50), przeważnie zaś z powodu opieszałości lub niewypłacalności dłużników; do pierwszej kategorii należą raty zalegające u Stanisława Sierocińskiego, Towarzystwa handlu skór w Jarosławiu i u Ludwika Hipolita i Joanny Małeckich, do drugich zaś zaległości u Deskura, ś. p. Heidenreicha i hr. Dembińskiego.

W rubr. VIII. preliniowano „Dochody szkół rolniczych i folwarku w Dublanach“ na kwotę 34.915 zł., rzeczywiście zaś dały tylko 33.464 zł. na podstawie szczegółowych zamknięć rachunków, o których poniżej zdajemy sprawę.

Rubr. IX. „Dochody kraj. szkół rolniczych i folwarku w Czernichowie“ wykazują znaczny stosunkowo niedobór w kwocie 12.204 zł., zamiast bowiem preliniowanych 48.475 zł. dały tylko 36.270 zł. Uzasadnienie tych różnic znajduje się poniżej przy sprawozdaniu o szczegółowym zamknięciu tych rachunków.

W rubr. X. wynosiły „Dochody innych szkół rolniczych“ kwotę 8.399 zł. zamiast preliniowanych 11.125 zł. podług specjalnych zamknięć tych rachunków, o których poniżej zdajemy sprawę.

Rubr. XIII. „rozmaite dochody“ wykazują w dziale A. „dochody w budżecie wyszczególnione“ kwotę rzeczywistych dochodów 16.216 zł. zamiast preliniowanych 23.995 zł. Na ten niedobór składają się głównie dwie pozycje, a mianowicie: w poz. 85 preliniowano jako zasiłek od skarbu państwa dla kursu meljoracyjnego 1.000 zł., kwota ta jednak w roku budżetowym do funduszu krajowego nie wpłynęła, zaś w poz. 87 preliniowano jako datki deklarowane przez powiaty na wykupno gruntów pod kolej transversalną 8.895 zł., wpłynęło zaś z tego tytułu tylko 1.603 zł. Powiaty, które deklarowanych kwot uiścić nie chcą, zastaniają się tem, że zastrzeżony przez nich kierunek trasy kolejowej uległ zmianie.

Większe od preliniowanych dochody wykazują następujące rubryki:

W rubr. I. „Pozostałość z rachunków z lat ubiegłych“ nie preliniował budżet żadnej kwoty, ponieważ zamknięcie rachunków za r. 1884 nie wykazywało żadnej pozostałości. Gdy jednak Wys. Sejm pozostałość roku 1885 w kwocie 37.000 zł. wziął do dochodów r. 1887, a pozostałość r. 1885 podług zamknięcia rachunków wynosiła właściwie 37.281 zł., przeto zarachował Wydział krajowy resztę 281 zł. do dochodów r. 1886.

Rubr. III. „*Dochody z dróg krajowych*“ rozpada się na dwie części: A. dochody z myt i B. datki dobrowolne na budowę dróg. Myta wraz z odsetkami zwłoki i grzywnami miały według preliminarza dać kwotę 214.510 zł., przyniosły zaś w rzeczywistości 218.833 zł., czyli więcej o 4.323 zł. Przytem jeszcze zauważyć należy, że z roku budżetowego zostało zaległości czynnych 3.809 zł. które po części wpłynęły już w r. 1887, po części zaś są w procesie. W dziale drugim natomiast, przyniosły datki dobrowolne na budowę dróg kwotę 9.003 zł. zamiast prelininowanych 10.000 zł. Zaległość z tego tytułu wynosi z końcem roku 1886 ogólną kwotę 73.845 zł. i zmniejszyła się w ciągu roku 1886 o 8.003 zł.

W rubr. IV. „*Nadwyżki od zakładów dotowanych*“ wpłynęło od funduszu policji krajowej, szpitala powszechnego we Lwowie i zakładu kulparkowskiego ogółem więcej niż prelininowano o 66.794 zł., zaś od szpitalu św. Łazarza w Krakowie (oddział chorych i obłąkanych) mniej niż prelininowano o 19.984 zł. Wyjaśnienie tych różnic znajduje się poniżej przy sprawozdaniu o szczegółowych zamknięciach tych rachunków.

Rubr. V. „*Zwroty zaliczek z lat ubiegłych*“ wykazuje ogólny rezultat korzystniejszy od preliminarza, a to dzięki poz. 9 „zwroty zaliczek od urzędników krajowych“. W tej pozycji bowiem prelininowano tylko 9.000 zł., a wpłynęło z tego tytułu 15.833 zł. Nadwyżka ta w ścisłym zostaje związku z poz. 33 rubr. II. wydatków funduszu krajowego, w której przekroczono prelininowaną kwotę o 8.698 zł. i tam też szczegółowo wyjaśnioną została. W pozostałych trzech pozycjach tej rubryki wpłynęło 7.213 zł. zamiast prelininowanych 11.500 zł. dla zmienności i niestałości dochodów tego rodzaju. W wykazanych pod tytułem „rozmaite“ wpływach, mieści się kwota 1.448 zł. jako zwrot udzielonych w roku poprzednim zaliczek funduszom stypendyjnym na pokrycie ich chwilowych niedoborów.

W rubr. XII. prelininował budżet z tytułu „*przelania do skarbu krajowego pozostałości z funduszu zapomogowego z r. 1866*“ kwotę 20.771 zł., a to na podstawie planów umorzenia zaliczek udzielonych z tego funduszu powiatom. Wpłynęło zaś w rzeczywistości 28.741 zł. czyli więcej o 7.970 zł. a to w skutek energicznego ściągania zaległości i z powodu, że powiat kołomyjski spłacił ponad plan umorzenia 2.000 zł. Zaległość z tego tytułu z roku budżetowego wynosi 2.647 zł.

W rubr. XIII. tytułem „*dochodów rozmaitych*“ wpłynęła kwota 4.879 zł. w budżecie nieprzewidziana. Z tytułu wzajemnej sprzedaży i wymiany gruntów obok gmachu sejmowego pozostała u p. Brykczyńskiego należność w kwocie 7.143 zł. Z tej kwoty wpłynęła w roku budżetowym połowa 3.572 zł. z odsetkami zwłoki 428 zł. Wpłynęła również reszta należności w kwocie 558 zł. z udzielonych w r. 1880 zaliczek na zasiewy.

Rubr. XV. „*Dodatki do podatków*“ wykazuje największą nadwyżkę dochodów, która pomimo ogólnego przekroczenia prelininowanych wydatków funduszu krajowego, umożliwiła w ostatecznym rezultacie zamknięcie rachunków tego funduszu ze znaczną stosunkowo pozostałością. Opierając się na wynikłości r. 1884 i biorąc na uwagę wzmagający się z każdym rokiem wynik podatku gruntowego o 10%, komisya budżetowa a za nią Wys. Sejm przyjął za podstawę do obliczenia dodatku krajowego sumę wszystkich podatków państwowych na kwotę 9,700.000 zł., a ustanowiwszy dodatek krajowy 30 ct. od 1 zł., prelininował ogólną kwotę dochodów z tytułu dodatku do podatków 2,910.000 zł. Rzeczywisty zaś wynik dał ogólną kwotę 3,205.257 zł., czyli więcej o 295.257 zł. 1 cent dodatku miał podług preliminarza dać kwotę 97.000, a dał w rzeczywistości 106.831 zł.

Sumaryczny rachunek dodatku krajowego za rok budżetowy 1886 przedstawia się jak następuje: Należność według sprawdzonego przypisu podatków państwowych wynosiła 3,207.715 zł., czyli po 106.923 zł. od 1 centa. Na poczet tej należności wpłynęło 2,874.195 zł., tak, że zaległość z roku budżetowego wynosi 323.608 zł. (po uskuteczonych zwrotach opodatkowanym 9.911 zł.). Na rachunek zaś zaległości z lat dawniejszych, które z końcem r. 1885 wynosiły

889.265 zł. wpłynęło w roku budżetowym 331.061 zł., a pozostała z lat dawniejszych zaległość (z uwzględnieniem uskuteczionych zwrotów w kwocie 15.807 zł.) wynosi 542.396 zł., a ogólna zaległość z końcem r. budżetowego 1886 wynosi 866.005 zł. i zmniejszyła się w ciągu r. 1886 o 23.260 zł.

Co się tyczy wydatności centa dodatku krajowego w stosunku do ogólnej sumy pobranych na rzecz skarbu państwa podatków i w stosunku do wydatności centa dodatku pobranego na rzecz funduszu indemnizacyjnego, Wydział krajowy, w wykonaniu polecenia danego mu przez Wys. Sejm d. 10. Stycznia 1887 na wniosek komisji budżetowej, udał się do c. k. Namiestnictwa z prośbą o udzielenie urzędowych wykazów wpływów i zwrotów dodatków indemnizacyjnych zarachowanych w zamknięciach rachunków za lata 1885 i 1886 z odróżnieniem kwot z lat ubiegłych od bieżących. Nadesłane przez Namiestnictwo wykazy pouczyły Wydział krajowy, że nie tylko zachodzi różnica między wydatnością centa dodatku krajowego a dodatkiem indemnizacyjnym, ale nadto wypływa z tych wykazów, że różnica ta nie jest jednostajną. Podczas bowiem gdy w r. 1885 wynosiła różnica 6.546 zł. na 1 centa, to różnica w r. 1886 wynosiła tylko 2.976 zł. na 1 centa. Celem wyjaśnienia i uzasadnienia tych różnic i ich niejednostajności udał się Wydział krajowy do krajowej dyrekcji skarbu, lecz do chwili oddania do druku zamknięcia rachunków i sprawozdania z czynności Wydziału krajowego odpowiedź dyrekcji skarbu nie nadeszła. Nadeszła ona dopiero w ostatnich dniach Listopada b. r. i zawiera wprawdzie cyfrowymi zestawieniami nie poparte, ale szczegółowe wyjaśnienie poruszonych w odezwie Wydziału krajowego różnic tak w kierunku większej wydatności centa indemnizacyjnego, jak również w kierunku niejednostajności tej różnicy.

Z wyjaśnień dyrekcji skarbu wypływa, o czym zresztą wiadano już od r. 1884, że wydatność centa indemnizacyjnego jest z tego powodu większą od wydatności centa krajowego, ponieważ od domów nowowypbudowanych lub przebudowanych w miastach, które są wolne od opłaty podatku domowo czynszowego, nie pobiera się dodatku krajowego, gdy przeciwnie na rzecz funduszu indemnizacyjnego bywają z tego tytułu dodatki ściągane. Lecz zdaniem dyrekcji skarbu to nie jest jedyną przyczyną tej różnicy. Ważną również przyczynę w mowie będącej różnicy upatruje dyrekcja skarbu we wpływach zaległości z lat ubiegłych, które są wyższe w funduszu indemnizacyjnym a to z powodu rozmaitej wysokości dodatku nadzwyczajnego (extraordynarium), doliczanego do podatków bezpośrednich w związku z rozmaitemi stopami procentowymi dodatków krajowych indemnizacyjnych.

Przyczynę tę stwierdza dyrekcja skarbu dwoma przykładami wziętymi tak z podatku gruntowego jak i z podatku dochodowego.

Mianowicie przy wpływie:

podatku gruntowego od	25	extraordyn.	wynosił	dodatek krajowy	indemnizacyjny
tudzież	100	ordynar.	„	37	45
„	100	„	„	30	30
razem od sumy podatku gruntowego za dwa lata	225	przyniosą	dodatki	67	75
to znaczy, iż przy równej wysokości podatku wziętego za podstawę 225 zł. wyniesie wydatność:					
a) w dodatku krajowym				67 cent. : 30 = 2 zł. 23·3 cent.	
b) zaś „ indemnizacyjnym				75 „ : 30 = 2 „ 50 „	
zatem w tym wypadku pomimo tej samej cyfry podatku wziętej za podstawę do obliczenia jednego i drugiego podatku, wydatność w funduszu indemnizacyjnym jest większą o					— zł. 26·7 centa
od wydatności dodatku krajowego.					

Taka sama będzie wydatność rozmaita przy podatku dochodowym, a mianowicie

przy wpływie podatku dochodowego	100	extraordynar.	wynosi dodatek krajowy	indemnizacyjny
	100	ordynar.	„	„
tudzież	100	„	„	„
razem od sumy podatku	300	przyniosą dodatki	67	75

to znaczy, iż przy wysokości podatku wziętego za podstawę 300 wyniesie wydatność jak w pierwszym przykładzie:

a) w dodatku krajowym 67 cent. : 30 = 2 zł. 23·3 cent.

b) „ „ „ „ „ 75 „ : 30 = 2 „ 50 „

więc wydatność w funduszu indemnizacyjnym jest tak samo większą o — zł. 26·7 cent. od wydatności dodatku krajowego.

Powyższe przykłady wykazują, że obliczenie wydatności centa indemnizacyjnego i krajowego i oznaczenie wzajemnego ich do siebie stosunku, nie może być w ten zwykły sposób dokonywane, iż mnoży się podstawę podatku przez daną stopę procentową i dzieli wynik przez 100, gdyż z powodu wpływów zaległości zawsze wydatność centa indemnizacyjnego będzie większa.

Komisya budżetowa uznaje, że przytoczone powyżej przyczyny tłómaczą dostatecznie różnicę wydatności centa indemnizacyjnego i krajowego, o ile się rozchodzi o ogólny dochód z tytułu dodatków za cały rok budżetowy, zawierający i wpływy bieżące i zaległości z lat dawniejszych.

Przyczyna zaś różnicy w wydatności, jeżeli uwzględnimy same tylko wpływy bieżące przy zastosowaniu tego samego okresu czasu, leży zdaniem departamentu rachunkowego dyrekcji skarbu w tem, że wykazany (w 1szej kolumnie wykazów) przychód podatków „za rok bieżący“ nie jest czystą należnością bieżącą, lecz pomieszana i z dawnych lat pochodząca. Należności z dawniejszych lat, często z pięciu, dziesięciu i więcej lat wstecz pochodzące (są jeszcze należności podatków z r. 1820!), będące w traktowaniu, w rekursie lub procesie rachunkowym, — po uzyskaniu prawomocności zostają wpisane do ksiąg rachunkowych urzędu podatkowego i to do kolumny „należności z roku bieżącego“, pomimo iż są należnością podatków z kilku, lub kilkunastu lat wstecz, gdyż wedle zasad rachunkowości, tylko takie należności figurują w kolumnie „za lata ubiegłe“, które z roku poprzedniego w zaległości pozostały, tutaj zaś wprawdzie wiadomo z góry, iż te należności dotyczą lat dawniejszych, gdy jednak o prawomocności ich dowiedziano się dopiero w roku przedmiotowym, przeto też i należność ich jako *nowa* czyli *bieżąca*, do kolumny należności z roku bieżącego zaciągniętą być musi, nie zaś do kolumny „za lata ubiegłe“, inaczej bowiem ostateczna zaległość z końcem jednego roku nie byłaby nigdy zgodną z początkową zaległą należnością roku następnego. O ile zaś należności z lat dawnych w roku przedmiotowym w kolumnie bieżącej przypisane, w tymże roku przedmiotowym uiszczono zostały, o tyle dochody podatków z takiego tytułu wpływają na różnicę przy obliczaniu wydatności jednego centa dodatków.

Jako dalszy powód podaje wzmiankowany departament rachunkowy, iż w przychodach tych dodatków mieszczą się często wpływy wynikłe ze sprostowania należności, bądź w samych tylko dodatkach krajowych, bądź też w samych dodatkach indemnizacyjnych, albo też wpływy wynikłe ze sprostowania samej tylko należności podatkowej. Wpływy te wynikłe ze sprostowań w jednym, drugim lub trzecim funduszu powstają zazwyczaj: a) albo z powodu sprostowań pomyłek li w samym wymiarze należności podatków lub dodatków, lub też b) z powodu sprostowań pomyłek pochodzących z niewłaściwego poprzednio zarachowania należności, lub wreszcie c) z powodu pomyłek zdarzających się zbyt często w skutek przestawienia kwot w kolumnach dla każdego funduszu osobno przeznaczonych (te ostatnie najczęściej się zdarzają z powodu przeciążenia pracą urzędników podatkowych). Dochody wynikłe ze sprostowań wyżej wymienionych bywają efektuowane — nim przejdą cały aparat urzędowy wytknień i wyjaśnień — często

dopiero w dwa, trzy, lub kilka lat później, a jako odnoszące się do należności z lat poprzednich na różnicę przy obliczaniu wydatności jednego centa w dość znacznej mierze wpływają.

W powyższy sposób sprawa wydatności centa poruszona przez Wys. Sejm przy sprawozdaniu komisji budżetowej o zamknięciu rachunków za r. 1885 na razie dostatecznie wyjaśnioną została.

Ogół dochodów funduszu krajowego wynosił	3,858.053 zł.
„ wydatków „ „ „	3,631.647 „
Nadwyżka dochodów	226.406 zł.

która stanowi pozostałość z rachunków z r. 1886.

W powyższem sprawozdaniu o zamknięciu rachunków funduszu krajowego w ściślejszem znaczeniu, komisja budżetowa badała pojedyncze rubryki i pozycje osobno działu wydatków a osobno działu dochodów, bez względu na to, czy te wydatki, a względnie dochody objęte odnośniami rubrykami należą do jednej kategorii wydatków a względnie dochodów, lub czy pojedyncze rubryki wyczerpują wszystkie wydatki a względnie dochody jednej i tej samej kategorii.

Dla uzupełnienia tego sprawozdania komisja budżetowa podaje poniżej także wynik cyfrowy głównych działów gospodarki krajowej bez względu na rubryki i pozycje, w których wydatki są uwidocznione, a przy równoczesnem uwzględnieniu rzeczywistych dochodów odnośnych działów gospodarki krajowej.

Cała gospodarka krajowa dzieli się, jak to komisja już w zeszłorocznem sprawozdaniu wykazała, na 8 głównych działów, a mianowicie:

1. Koszta reprezentacji i zarządu, 2. koszta leczenia w najobszerniejszem znaczeniu, 3. koszta łożone na cele oświaty, 4. drogi i komunikacje krajowe, 5. budowy wodne i meljoracje, 6. wydatki na cele gospodarstwa krajowego, 7. wydatki na cele bezpieczeństwa publicznego i 8. umarzanie pożyczek i opłata procentów.

1. Na „reprezentację i zarząd“ wydano ogółem	340.190 zł.
dochody wynoszą	15.833 „
czysty wydatek	324.357 zł.
w porównaniu z budżetem więcej o 6.207 zł.	
2. Na „koszta leczenia w najobszerniejszem znaczeniu“ wydano	808.216 zł.
dochody wynoszą	102.746 „
czysty wydatek wynosi	705.470 zł.
w porównaniu z budżetem więcej o 41.419 zł.	
3. Na „koszta oświaty“ wydano	501.535 zł.
w porównaniu z budżetem mniej o 17.769 zł.	
4. Na „drogi i komunikacje“ wydano	871.784 zł.
dochody	230.430 „
czysty wydatek wynosi	641.354 zł.
w porównaniu z budżetem mniej o 15.584 zł.	
5. Na „budowy wodne i meljoracje“ wydano	85.060 zł.
w porównaniu z budżetem mniej o 472 zł.	
6. Wydatki „na cele gospodarstwa krajowego“	282.068 zł.
dochody wynosiły	83.538 „
czysty wydatek wynosi	198.530 zł.
w porównaniu z budżetem więcej o 39.475 zł.	

7. Wydatki „na bezpieczeństwo publiczne“ wynosiły	106.807 zł.
w porównaniu z budżetem więcej o 1.893 zł.	
8. Wydatki „na umorzenie pożyczek i opłatę procentów“	433.896 zł.
dochody ze zwrotu pożyczek	34.595 „
wydatek czysty wynosi	399.301 zł.
w porównaniu z budżetem więcej o 9.177 zł.	
Nadto jeszcze wydano na cele dobroczyn., jak w budżecie prelim.	10.674 zł.
Wszystkie wydatki objęte powyżej wyszczególnionemi działami wynoszą ogółem	2.973.088 zł.
Cały dochód z dodatku do podatków wynosi	3.205.257 zł.
od tego pozostałość z rachunków z r. 1886	226.406 „
pozostaje dochód spotrzebowany w r. 1886	2.978.851 zł.

a różnicy w kwocie 5.763 zł. użyto na zaliczki na pokrycie niedoborów funduszków stypendyjnych i inne drobne wydatki wyszczególnione w rubr. XVI. „wydatki w budżecie niewyszczególnione“.

Procentowo biorąc otrzymamy następujący stosunek wydanych na przytoczone powyżej działy administracji krajowej do kwoty z dodatków do podatków użytej na pokrycie niedoboru funduszu krajowego:

Wydatki na zarząd i reprezentację	10.85%
Koszta leczenia w obszernem znaczeniu	23.70%
Koszta oświaty	16.85%
Drogi i komunikacje	21.50%
Budowy wodne i melioracje	2.85%
Wydatki na cele gospodarstwa krajowego	6.65%
Wydatki na cele bezpieczeństwa	3.60%
Umarzanie pożyczek i opłata odsetek	13.40%
Cele dobroczynne	0.40%
Inne drobne	0.20%
	<u>100%</u>

Jako alegaty do zamknięcia rachunków funduszu krajowego dołączył Wydział krajowy szczegółowe zamknięcia rachunków: 1. Szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie, 2. Szkół rolniczych, folwarku i kursu gorzelnictwa w Dublanach, 3. Szkoły rolniczej, ogrodniczej i folwarku w Czernichowie i 4. Szkół niższych rolniczych w Horodence, Jagielnicy i Kobiernicach.

1. Krajowa szkoła gospodarstwa lasowego we Lwowie.

Wydatki tej szkoły preliminowane na 12.281 zł. wynosiły w rzeczywistości 13.501 zł., przekroczyły więc preliminowaną kwotę o 1.220 zł. Trzy rubryki tego działu wykazują przekroczenia, a w pozostałych dwóch rubrykach wydatki rzeczywiste nie różnią się od preliminowanych. W rubr. I. „płace nauczycieli“ powstało przekroczenie z tego powodu, że z tej rubryki udzielono także zaliczki w kwocie 900 zł., z których tylko 330 zł. zostało w roku budżetowym spłaconych. W rubr. III „koszta administracyjne“ przekroczone preliminowaną kwotę o 359 zł. po części z powodu istotnej potrzeby większego wydatku na opał i oświetlenie, po części z powodu zapłacenia niepreliminowanej ostatniej raty należności skarbowej od przeniesienia własności nabytej realności szkolnej na fundusz krajowy.

Dochody własne tej szkoły preliminowane na 5.320 zł. dały w rzeczywistości 5.405 zł. czyli więcej o 85 zł.

Wydatki tej szkoły wynosiły	13.501 zł.
Dochody " " "	5.405 "
Niedobór	<u>8.096 zł.</u>

pokryty z funduszu krajowego, a gdy na ten cel preliminował budżet tylko 6.961 zł., przeto z tego tytułu wydał fundusz krajowy więcej niż preliminował o 1.135 zł., przyczem zauważyć należy, że kwota 570 zł. wydaną została tytułem zaliczki i przypisana do zwrotu w latach następnych.

2. Krajowe szkoły rolnicze w Dublanach.

A. Wyższa szkoła rolnicza.

Budżet na r. 1886 preliminował dla tej szkoły w dziale wydatków zwyczajnych 31.710 zł., nadzwyczajnych 677 zł., ogółem 32.387 zł. Rzeczywiste zaś wydatki wynosiły: zwyczajne 33.762 zł. nadzwyczajne 761 zł., razem 34.523 zł., przekroczone więc preliminarz w wydatkach zwyczajnych o 2.052 zł., nadzwyczajnych o 84 zł., a ogólne przekroczenie wynosi 2.136 zł.

Przekroczenie w rubr. I. „płace profesorów i docentów“ spowodowane zostało przez to, że z tej rubryki udzielono także zaliczki w kwocie 595 zł., z których w ciągu roku budżetowego spłacono tylko 206 zł. W rubr. IV. „koszta administracji“ znaczniejsze stosunkowo przekroczenie wykazuje poz. 30 „koszta przewozu prelegentów“ o 441 zł. a to z powodu zakupna pary koni w miejsce wybrakowanych. Przekroczenie w rubr. V. „potrzeby naukowe“ w poz. 34—37 w kwocie 882 zł., w znacznej części bo w kwocie 685 zł. znajduje pokrycie w niepreliminowanych darach na środki naukowe.

Dochody własne szkoły preliminowane na 14.391 zł. przyniosły w rzeczywistości tylko 13.235 zł. czyli mniej o 1.156 zł. Tytułem „opłat od uczniów“ wpłynęło w rubr. III. mniej niż preliminowano o 2.149 zł. z powodu uwolnienia znacznej stosunkowo liczby uczniów od opłaty szkolnej. Nie wpłynął również preliminowany dochód z pasieki 230 zł. Natomiast wpłynęły rozmaite dochody niepreliminowane, jako wspomniane powyżej dary na środki naukowe i zwroty zaliczek z lat ubiegłych w ogólnej kwocie 1.313 zł.

Wydatki tej szkoły wynosiły	34.523 zł.
Dochody	13.235 "
Niedobór	<u>21.288 zł.</u>

pokryty został z funduszu krajowego. A gdy na ten cel budżet preliminował tylko 17.996 zł., przeto z tego tytułu fundusz krajowy wydał więcej niż preliminowano o 3.292 zł.

B. Szkoła parobków i dozorców gospodarskich.

Wydatki tej szkoły preliminował budżet na kwotę 10.332 zł., w rzeczywistości wynosiły one tylko 10.271 zł. czyli mniej o nieznaczną kwotę 61 zł. W rubr. I. „płace nauczycieli“ przekroczone preliminowaną w poz. 1 kwotę 920 zł. o 445 zł. a to z powodu od szeregu lat się powtarzającego, a mianowicie, że posada fachowego nauczyciela nie była obsadzoną i że musiano wykłady przedmiotów szkolnych powierzać profesorom szkoły wyższej. W tej sprawie komisja budżetowa zdanie swoje wypowiedziała już tak przy sprawozdaniu o zamknięciu rachunków za r. 1885 jak i przy sprawozdaniu o preliminarzu na r. 1887,

a gdy Wys. Sejm powziął w tej mierze uchwałę w myśl wniosków komisji budżetowej, przeto wstrzymujemy się przy niniejszem sprawozdaniu od wszelkich dalszych uwag. Z tej rubryki udzielono również zaliczki w kwocie 120 zł., które w roku budżetowym nie zostały zwrócone.

Dochody tej szkoły preliminowane na 2.844 zł. dały w rzeczywistości tylko 2.457 zł. czyli mniej o 387 zł., głównie z powodu mniejszych wpływów tytułem opłat za utrzymanie uczniów i z tego powodu, że tytułem datków rad powiatowych, towarzystw gospodarczych i innych nie było żadnych wpływów. W dochodach rozmaitych niepreliminowanych mieszczą się przeważnie zwroty zaliczek z lat ubiegłych.

Wydatki tej szkoły wynosiły . . .	10.271 zł.
Dochody " " " . . .	2.457 "
Niedobór . . .	<u>7.814 zł.</u>

pokryty został z funduszu krajowego, a ponieważ na ten cel preliminowaną była kwota 7.488 zł., przeto z tego tytułu wydał fundusz krajowy ponad preliminarz 326 zł.

3. Folwark w Dublanach.

Wydatki folwarku preliminowane na 11.985 zł. zwyczajnych i 5.094 zł. nadzwyczajnych wynosiły w rzeczywistości 10.618 zł. zwyczajnych i 8.848 zł. nadzwyczajnych. Podczas więc gdy w dziale wydatków zwyczajnych wydano mniej niż preliminowano o 1.367 zł., przekroczone preliminarz wydatków nadzwyczajnych o 3.754 zł. Przekroczenie wydatków nadzwyczajnych spowodowane zostało większym wydatkiem w rubr. III. „na cegielnię“, zamiast bowiem preliminowanych 2.500 zł. wydano 6.369 zł. czyli więcej o 3.869 zł. Przekroczenie to ma pokrycie w większym dochodzie ze sprzedaży cegieł w kwocie 1.783 zł. i w zapasie wyrobionych cegieł, których wartość z końcem r. 1886 wynosiła 2.630 zł. Mniejsze niż preliminowane wydatki w rubr. I. „na gospodarstwo“ równoważą się mniejszymi dochodami w rubr. I. dochodów „z gospodarstwa“. Jedne i drugie są przez Wydział krajowy dostatecznie wyjaśnione. Większy dochód z cegielni pokrywa w części przekroczenie preliminowanej na cegielnię kwoty.

Wydatki folwarku wynosiły . . .	19.466 zł.
Dochody " " " . . .	16.424 "
Niedobór . . .	<u>3.042 zł.</u>

pokryty został z funduszu krajowego, a gdy na ten cel preliminarz przewidział tylko kwotę 639 zł., przeto wydano z tego tytułu więcej niż preliminowano o 2.403 zł. Zauważyć jednak należy, że folwark posiadał zapas cegieł wartości 2.630 zł. i że w wydatkach folwarku mieszczą się także: umorzenie długów, wypłata renty towarzystwu gospodarskiemu i nadzwyczajne wydatki na meljoracye i drenowanie pól (w kwocie 1.829 zł.), które na ciężar jednego roku iść nie mogą.

4. Kurs gorzelnictwa w Dublanach.

Wydatki tej szkoły preliminowane na 1.715 zł. wynosiły tylko 1.668 zł., a dochody własne preliminowane na 1.240 zł. dały w rzeczywistości 1.348 zł. z powodu znaczniejszych wpływów tytułem opłat od uczniów. Wydatki były mniejsze o 47 zł., dochody większe o 108 zł., razem rezultat korzystniejszy o 155 zł., to też dotacya funduszu krajowego zamiast preliminowanych 475 zł. wynosiła tylko 320 zł.

5. Szkoła rolnicza, ogrodnicza i folwark w Czernichowie.

a) Szkoła rolnicza w Czernichowie.

Budżet na r. 1886 preliminował na tę szkołę w wydatkach zwyczajnych 31.973 zł. w nadzwyczajnych 2.670 zł., razem 34.643 zł. Rzeczywiste zaś wydatki wynosiły: zwyczajne 36.675 zł., nadzwyczajne 2.118 zł. Podczas więc gdy w wydatkach nadzwyczajnych wydano mniej niż preliminowano o 552 zł., przekroczone preliminarz wydatków zwyczajnych o 4.702 zł. Po między pozycjami wykazującymi mniej lub więcej znaczne przekroczenia, na szczególniejszą zasługuje uwagę poz. 15 rubr. III. „utrzymanie budynków i ogrodzeń“. Na te wydatki preliminowano 700 zł. wydano zaś rzeczywiście 2.465 zł. Część tego przekroczenia usprawiedliwioną jest konieczną potrzebą wybudowania domku na pomieszczenie furtyana, urzędnika pomieszkania na wsi dla Dra Prażmowskiego i dokończenia bramy wchodowej. Wszystkie te wydatki niepreliminowane wynosiły kwotę 637 zł., pozostaje tedy kwota 1.828 zł. wydana na zwykłą konserwację, na co preliminowano 700 zł. W uzasadnieniu tego przekroczenia znajdujemy w wyjaśnieniach Wydziału krajowego przytoczony fakt, że dyrekcya bez upoważnienia Wydziału krajowego wykonała pewne roboty, za co kwota 366 zł. 48 ct. przypisaną została tymczasowemu kierownikowi szkoły do zwrotu w r. 1887. Kwota sama w sobie może niezbyt znaczna, ale samowolne zarządzenia tymczasowego kierownika szkoły, szczególnie jeżeli je zechcemy rozbierać w związku z gospodarką na folwarku, opisaną w wyjaśnieniach Wydziału krajowego do rubr. IV. dochodów z folwarku Czernichowskiego, muszą nasunąć wątpliwość w skuteczną działalność tymczasowego kierownika szkoły, jako zarządcy administracyjnego całego zakładu. O tem szczegółowiej poniżej przy sprawozdaniu o zamknięciu rachunków folwarku.

Dochody własne tej szkoły wynosiły 17.230 zł. zamiast preliminowanych 17.600 zł. czyli mniej o 370 zł.

Wydatki tej szkoły wynosiły	38.794 zł.
Dochody	17.230 „
Niedobór	21.564 zł.

pokryty z funduszu krajowego, a gdy budżet preliminował na ten cel tylko 17.043 zł. przeto wydano z tego tytułu więcej niż preliminowano o 4.521 zł.

b) Szkoła ogrodnicza w Czernichowie.

Wydatki tej szkoły preliminowane na 3.020 zł. wynosiły rzeczywiście 3.290, więcej o 270 zł. głównie z powodu koniecznego a niepreliminowanego wydatku za postawienie nowych inspektów. Dochody preliminowane na 2.525 zł. dały tylko 2.503 zł. z powodu mniejszego dochodu z ogrodu w skutek nieurodzaju owoców. Wydatki były większe o 270 zł., dochody mniejsze o 22 zł., to też dotacya z funduszu krajowego wynosiła 787 zł. zamiast preliminowanych 495 zł.

c) Folwark w Czernichowie.

Dla folwarku w Czernichowie preliminował budżet 14.340 zł. wydatków zwyczajnych i 2.083 wydatków nadzwyczajnych. Rzeczywiście zaś wynosiły: wydatki zwyczajne 17.082 zł. a nadzwyczajne 1.222 zł. W wydatkach nadzwyczajnych wydano przeto mniej niż preliminowano o 861 zł., przekroczone zaś preliminarz wydatków zwyczajnych o 2.742 zł. Przekroczenia miały miejsce: w rubr. I. „wydatki na gospodarstwo“ o kwotę 1.137 zł., które to przekroczenie ma

całkowite pokrycie w nadwyżce rubr. I. „dochodów z gospodarstwa“ o 1.281 zł. W rubr. III „wydatki na piec wapienny“ na co wydano 8.282 zł. zamiast preliminowanych 6.300 zł. czyli więcej o 1.982 zł. Ostateczny wynik finansowy tego pieca wapiennego przedstawi się jeszcze daleko gorzej, jeżeli to przekroczenie wydatków traktować będziemy w związku z rubr. IV. dochodów, to jest z wykazanymi dochodami z tego pieca wapiennego. Dochody te były preliminowane na 7.500 zł. a dały tylko 6.828 zł., zamiast więc preliminowanego czystego dochodu z pieca wapiennego w kwocie 1.200 zł. okazał się niedobór w kwocie 1.454 zł. Objaśnienie umieszczone przy tych rubrykach przez Wydział krajowy przedstawia bardzo smutny stan gospodarki na folwarku w Czernichowie.

Z jednej strony sprzeniewierzenia i niedobory, z drugiej strony samowolne zarządzenia tymczasowego kierownika szkoły, który jest zarazem zarządcą folwarku, narażały fundusz krajowy na znaczne stosunkowo straty. Z przedłożonego Wys. Sejmowi sprawozdania o szkołach i folwarku w Czernichowie przekonała się komisya budżetowa, że Wydział krajowy skoro tylko powziął wiadomość o tej gospodarce nie omieszkiał wydać zarządzeń, które mają zapobiegać na przyszłość powtarzaniu się podobnych nieprawidłowości. Wydział krajowy przywrócił t. z. delegaturę zwiniętą po śmierci ś. p. Paszkowskiego do zwierzchniego zarządu szkół i folwarku w Czernichowie, a delegaturę tę powierzył Wydział krajowy p. Homolacowski, zarazem wydał Wydział instrukcję dla delegata, instrukcję rachunkowo-administracyjną i rachunkowo-kasową, wraz z przepisami o prowadzeniu całej manipulacji, a załatwiając ostatecznie sprawę uchybień dotychczasowych przeciw prawidłowej gospodarce zarządził Wydział krajowy, ażeby przypisano do zwrotu prowizorycznemu dyrektorowi i ściągnięto z płacy jego w ratach miesięcznych po 85 zł. straty, za które ciążyła na nim odpowiedzialność, tudzież wydatki poczynione bez upoważnienia Wydziału krajowego.

Preliminowana w dochodach kwota 12.000 zł. z pożyczki zaciągnąć się mającej nie wpłynęła, ponieważ pożyczka zrealizowaną nie została. Z tego też powodu preliminowany zwrot funduszowi krajowemu nadwyżki dochodów w kwocie 11.927 zł. miejsca mieć nie mógł, a nadto musiał fundusz krajowy dla zrównoważenia dochodów z wydatkami udzielić tytułem dotacyi kwotę 1.766 zł., a gdy bez uwzględnienia pożyczki niedobór miał wynosić tylko 73 zł., przeto ostateczny wynik był niekorzystny o 1.693 zł., a to z powodów powyżej przy rubr. III. wydatków i rubr. IV. dochodów wyluszczonych.

6. Krajowa niższa szkoła rolnicza w Horodence.

Wydatki rzeczywiste wynosiły 8.105 zł. zamiast preliminowanych 8.056 zł. a dochody rzeczywiste przyniosły 2.670 zł. zamiast preliminowanych 3.210 zł. Niedobór ten spowodowany został głównie mniejszymi dochodami z tytułu opłaty na utrzymanie uczniów, ponieważ nie wszystkie należitości w roku budżetowym wpłynęły. Z tego tytułu pozostało nie zapłaconych, a do uiszczenia przypisanych 625 zł. Dla zrównoważenia dochodów z wydatkami musiał fundusz krajowy udzielić dotacyi 5.435 zł. zamiast preliminowanych 4.846 zł.

7. Krajowa niższa szkoła rolnicza w Jagielnicy.

Wydatki tej szkoły preliminowane na 9.345 zł. wynosiły tylko 8.718 zł. czyli mniej o 627 zł., głównie z powodu mniejszych wydatków na utrzymanie uczniów, zamiast bowiem przewidywanych w preliminarzu 30 uczniów, utrzymywano od 1. Stycznia do 30. Września tylko 24 uczniów. Dochody własne tej szkoły preliminowane na 3.840 zł. dały tylko 3.616 zł. czyli

mniej o 224 zł., głównie z powodu mniejszych wpływów tytułem opłat na utrzymanie uczniów. Z tego tytułu pozostało niespłaconych przez strony, które się do tego zobowiązały 750 zł. Kwota ta jako należność czynna do ściągnięcia przypisaną została. Dla wyrównania dochodów z wydatkami udzielił Wydział krajowy dotację w kwocie 5.102 zł. zamiast preliminowanych 5.505 zł.

8. Krajowa niższa szkoła rolnicza w Kobiernicach.

Na wydatki tej szkoły preliminowano kwotę 7.810 zł., ponieważ zaś szkoła ta otwartą została dopiero od 2-go półrocza 1886, przeto wynosiły wydatki rzeczywiste tylko 3.822 zł. czyli mniej od preliminowanych o 3.988 zł. Dochody tej szkoły preliminowane na 4.075 zł. dały tylko 2.113 zł. Tytułem opłaty od uczniów wpłynęło 1.613 zł. zamiast preliminowanych 1.030 zł., przyczem jeszcze kwota 350 zł. zalega, która do ściągnięcia przypisaną została. Natomiast c. k. skarb państwa wypłacił na r. 1886 tylko 500 zł. zamiast przyznanych 3.000 zł., a to z powodu otwarcia szkoły dopiero od 2-go półrocza. Przeciw temu skąpemu wymiarowi Wydział krajowy słusznie zaremonstrował. Dla wyrównania rzeczywistych wydatków z dochodami udzielił fundusz krajowy dotację w kwocie 1.709 zł. zamiast preliminowanych 3.735 zł. czyli mniej o 2.026 zł.

Przechodzimy do drugiej części naszego zadania, to jest do zdania sprawy z zamknięcia rachunków za r. 1886

Funduszy i zakładów uposażonych ze skarbu krajowego.

I. Fundusz szkolny krajowy.

Wydatki.

Budżet funduszu szkolnego krajowego za r. 1886 ustanowił ogólną sumę wydatków na kwotę 638.246 zł., a mianowicie: 593.656 zł. zwyczajnych i 44.590 zł. nadzwyczajnych wydatków. Podług przedłożonego przez Radę szkolną krajową zamknięcia rachunków działu wydatków tego funduszu, wynosiły te wydatki ogólną sumę 631.759 zł., a to: 589.331 zł. zwyczajnych i 42.428 zł. nadzwyczajnych. Ogólne więc rzeczywiste wydatki były mniejsze od preliminowanych o 6.487 zł., a mianowicie wydano mniej niż preliminowano w wydatkach zwyczajnych o 4.325 zł., w nadzwyczajnych o 2.162 zł.

Idąc za wnioskiem komisji budżetowej, Wys. Sejm przy uchwalaniu budżetu funduszu szkolnego krajowego na r. 1886 podzielił cały preliminarz tego funduszu na dwa główne działy, a mianowicie: dział A. „zasiłki dla funduszy szkolnych okręgowych“ i dział B. „wydatki własne funduszu szkolnego krajowego.“

Zamknięcie rachunków trzymając się ściśle porządku budżetowego, odróżnia także te dwa działy, nie podaje jednak cyfr ogólnych każdego działu z osobna. Komisja budżetowa sądzi, że dla lepszego przeglądu należy już przy zestawieniu ogólnych cyfr wydatków odróżnić te dwa działy, by umożliwić porównanie rzeczywistych wydatków z preliminowanymi w każdym dziale z osobna.

Ogół wydatków prelininowanych przez Wys. Sejm w dziale I. „na zasiłki dla funduszów szkolnych okręgowych“ wynosił kwotę 470.796 zł., a to: 450.796 zł. w wydatkach zwyczajnych i 20.000 zł. w wydatkach nadzwyczajnych. Rzeczywiste zaś wydatki tego działu wynosiły 459.699 zł., a to: 441.199 zł. wydatków zwyczajnych i 18.500 zł. nadzwyczajnych. Wydano więc w tym dziale mniej niż prelininowano w wydatkach zwyczajnych o 9.597 zł., w nadzwyczajnych o 1.500 zł.

W dziale II. prelininował budżet „wydatki własne funduszu szkolnego krajowego“ na ogólną sumę 167.450 zł., a to: 142.860 zł. w wydatkach zwyczajnych i 24.590 zł. w nadzwyczajnych. Zamknięcie rachunków zaś wykazuje ogólne wydatki rzeczywiste 172.060 zł., a to: 148.132 zł. zwyczajnych i 23.928 zł. nadzwyczajnych, przekroczone więc prelininarz działu II. w wydatkach zwyczajnych o 5.272 zł., wydano zaś mniej w wydatkach nadzwyczajnych o 662 zł.

Wszystkie rubryki działu I. wykazują wydatki rzeczywiste mniejsze od prelininowanych. W rubr. I. prelininowano na pokrycie niedoborów z powodu płac nauczycieli i nauczycielek 275.152 zł., wydano zaś na ten cel tylko 272.335 zł. czyli mniej o 2.817 zł.; podług wyjaśnienia Rady szkolnej krajowej mniejszy ten wydatek ma swój powód w zastrzeżeniu późniejszego asygnowania dla miasta Krakowa na r. 1886 prelininowanego zasiłku. Z tej samej przyczyny wydano mniej o 420 zł. w rubr. II. „na mniejsze potrzeby szkolne“. Największe stosunkowo zaoszczędzenie w tym dziale wykazuje rubr. VII. „na utrzymanie szkół nowych“. Na te potrzeby prelininowano 13.552 zł. a wydano tylko 7.652 zł., a to z powodu, jak Rada szkolna tłumaczy, że dla wielu szkół weszłych w życie z dniem 1. Września 1885 a względnie z dniem 1. Września 1886, Rady szkolne okręgowe nie żądały dodatkowego zasiłku z funduszu szkolnego krajowego, pokrywając odnośną nadwyżkę wydatków nadwyżkami dochodów miejscowych funduszów szkolnych. Wydatki nadzwyczajne tego działu wynosiły 18.500 zł. zamiast prelininowanych 20.000 zł. Kwota ta miała służyć Radzie szkolnej krajowej na zaliczki zwrotne dla funduszów szkolnych okręgowych, a Rada szkolna z powodu zarządzenia energicznego ściągania zaległych prestacyj szkolnych na płace nauczycieli nie miała potrzeby całej tej sumy wydać, a wystarczała na ten cel kwota 18.500 zł.

Wydział krajowy badając wynikłość pojedynczych rubryk, a względnie całego działu I. w związku z prelininarzami 35ciu Rad szkolnych okręgowych na r. 1886 i z zamknięciami rachunków tychże Rad szkolnych okręgowych za r. 1886 doszedł do znacznych na pozór sprzeczności i różnic, które wyłuszcza w sposób następujący:

1. Preliminarze funduszów szkolnych okręgowych (z wyłączeniem zaliczek zwrotnych, tudzież z wyłączeniem potrzeb dla m. Lwowa i Krakowa) wykazywały ogólną kwotę potrzeb funduszów szkolnych okręgowych na sumę 1,415.357-98 zł.

Według zamknięć rachunków funduszów szkolnych okręgowych wydano w ciągu r. 1886 ogółem 1,327.138-94 „

Wydano więc mniej czyli zaoszczędzono 88.219-04 zł.

podczas gdy Rada szkolna krajowa w zamknięciu rachunków wydatków funduszu szkolnego krajowego w dziale I. rubr. I.—VIII. wykazuje ogólne zaoszczędzenie w wydatkach tegoż działu funduszu szkolnego krajowego w kwocie tylko 9.597- — „

a zatem Rada szkolna krajowa wykazuje mniejsze zaoszczędzenie w kwocie 78.622-04 zł.

2. Podług zamknięcia rachunków funduszu szkolnego krajowego, zestawionego przez Radę szkolną krajową, ogół wydatków zwyczajnych w dziale I. „na zasiłki dla funduszów szkolnych okręgowych“ wynosił 441.199 zł., to znaczy, że taka kwota wydana została dla 35ciu Rad szkolnych okręgowych na pokrycie ich niedoborów. Kwoty pobrane przez pojedyncze fundusze

szkolne okręgowe z tego tytułu z funduszu szkolnego krajowego stanowiły ich dochód i są ksiązkowane w oddzielnej rubryce dochodów funduszy szkolnych okręgowych. Gdy zaś dodamy tę rubrykę dochodów we wszystkich 35ciu funduszach szkolnych okręgowych, otrzymamy kwotę 400.136 zł, to znaczy, że podczas gdy fundusz szkolny krajowy wykazuje, że wydał tytułem zasiłków funduszom szkolnym okręgowym kwotę 441.199 zł., fundusze szkolne okręgowe razem wzięte wykazują, że z funduszu szkolnego krajowego tytułem zasiłków otrzymały tylko 400.136 zł. Różnica zachodząca między zamknięciem rachunków funduszu szkolnego krajowego, a zamknięciem rachunków 35ciu funduszy szkolnych okręgowych wynosi w tym wypadku 41.063 zł.

3. W rubr. IX. wydatków tego działu wykazuje Rada szkolna krajowa zaliczki udzielone funduszom szkolnym okręgowym w kwocie 18.500 zł., zaś wedle zamknięć rachunkowych funduszy szkolnych okręgowych, te fundusze pobrały w r. 1886 z funduszu szkolnego krajowego zaliczki tylko w kwocie 16.500 zł., a nadto podług zamknięcia działu dochodów rubr. VII. poz. 20 przypisano do zwrotu funduszom szkolnym okręgowym zaliczki udzielone w r. 1886 w kwocie 17.500 zł.

Co do wszystkich wyżej wyliczonych różnic i sprzeczności, Wydział krajowy, jak w przedłożonym Wys. Sejmowi zamknięciu rachunków i w sprawozdaniu z czynności zapewnia, zażądał wyjaśnienia od Rady szkolnej krajowej, które to wyjaśnienia jednak do chwili oddania do druku obu tych przedłożeń, jeszcze nie były nadeszły. Komisya budżetowa chcąc mieć te na pozór znaczne różnice dokładnie wyjaśnione, udawała się przez swego referenta do Rady szkolnej krajowej z żądaniem przyspieszenia tych wyjaśnień. Tam jednak dowiedziała się, że do dnia 1. Grudnia żądanie Wydziału krajowego do protokołu Rady szkolnej krajowej nie nadeszło. Nadeszło ono tam dopiero w kilka dni później, t. j. dnia 4. Grudnia, a Wydział krajowy otrzymał żądane wyjaśnienia d. 15. Grudnia, które nazajutrz oddał do dyspozycji komisji budżetowej.

Gdy otrzymane od krajowej Rady szkolnej wyjaśnienia nietylko korygują cyfry zawarte w odezwie Wydziału krajowego, a powtórzone w alegacie 12 do sprawozdania z czynności, — ale nadto w niektórych pozycjach zmieniają cyfry i ostateczne wynikiłości zawarte w drukowanym a Wys. Sejmowi przedłożonym zamknięciu rachunków funduszu szkolnego krajowego, komisya budżetowa widziała się spowodowaną sprawę tę dokładnie a gruntownie zbadać i w tym celu, przy chętnym współdziałaniu departamentu rachunkowego Namiestnictwa i Wydziału krajowego, przetrutynowała księgi, akta i dokumenty odnoszące się tak do funduszy szkolnych okręgowych jak i do funduszu szkolnego krajowego, a rezultat swoich badań pozwala sobie komisya budżetowa przedłożyć Wys. Sejmowi w następującem streszczeniu.

Ad 1. Wydział krajowy wykazując różnicę zachodzącą między zaoszczędzeniem wynikającym z porównania preliminarzy 35ciu funduszy szkolnych okręgowych i tychże zamknięciami rachunków z jednej strony, a wykazaniem zaoszczędzeniem w zamknięciu rachunków funduszu szkolnego krajowego z drugiej strony, przeoczył kwotę 13.561 zł. 79 ct., wykazaną w zamknięciach rachunków funduszy szkolnych okręgowych pod tytułem „interkalarya wypłacone funduszowi emerytalnemu“, a umieściwszy tę kwotę w sporządzonym przez siebie *summary* zamknięć rachunkowych funduszy szkolnych okręgowych w rubryce „różne wydatki“, nie uwzględnił takowej przy zesumowaniu wydatków funduszy szkolnych okręgowych odnoszących się do płac nauczycieli.

Wydział krajowy nie uwzględnił również i tego, że preliminowana „na płace nauczycieli i katechetów“ kwota miała być pokrytą w pierwszym rzędzie takimi dochodami miejscowych funduszy szkolnych, które do okręgowego funduszu szkolnego nie wpływają, lecz potrącane bywają nauczycielom od systemizowanych i preliminowanych płac, jak dochody z gruntów szkolnych, oddanych nauczycielom do użytku, tudzież dochody z prestacyj w naturze lub w świadczeniach, Preliminowany dochód z tego tytułu wynosił w r. 1886 — 33.907 zł. 32 ct.

i należało go przy porównaniu preliminarzy funduszków szkolnych okręgowych z ich zamknięciami rachunków uwzględnić.

Do powyższych dwóch kwot, które wpłynęły na dostrzeżone przez Wydział krajowy różnice i sprzeczności, należy dodać i trzecią kwotę a to z następującego powodu. Do r. 1886 budżet funduszu szkolnego krajowego w ten sposób był układany, że płace nauczycieli nadetatowych nie były wliczane do zasiłków udzielanych funduszom szkolnym okręgowym, lecz bywały pokrywane wprost z funduszu szkolnego krajowego. Dopiero przy uchwalaniu budżetu na rok 1886 Wys. Sejm na wniosek komisji budżetowej wliczył owe płace do zasiłków i utworzył z nich rubrykę VIII. działu I. wydatków funduszu szkolnego krajowego. Budżet ten jednak uchwalony w ostatnich dniach Stycznia zakomunikowany został Radzie szkolnej krajowej w miesiącu Lutym, w skutek czego wydatki na te płace w tym kwartale r. 1886 wynoszące kwotę 29.651 zł. 02 ct. pokryte zostały nie z rubryki zasiłków dla funduszków szkolnych okręgowych, lecz wprost z funduszu szkolnego krajowego. Do wydatków więc na płace nauczycieli nadetatowych pokrytych z zasiłków funduszków szkolnych okręgowych w czasie od 1. Kwietnia do końca Grudnia 1886 r. należy dodać 29.651 zł. 02 ct. wypłacone na ten sam cel z funduszu szkolnego krajowego w czasie od 1. Stycznia do 31. Marca 1886.

Nakoniec uwzględnić należy i tę okoliczność, że przy uchwalaniu budżetu na r. 1886 Wys. Sejm na wniosek komisji budżetowej wyraził życzenie, aby „przybory naukowe“ były sprawiane ile możności przez Radę szkolną krajową we własnym zarządzie; to też z uchwalonej przez Wys. Sejm na r. 1886 na „przybory naukowe“ kwoty 10.185 zł. Rada szkolna krajowa wyasygnowała zasiłki okręgowym funduszom szkolnym: zamiejskiemu we Lwowie, w Bochni i Rohatynie na spłacenie długów zaciągniętych w latach ubiegłych za dostarczone tym okręgom szkolnym przybory naukowe w łącznej kwocie 1.039 zł. 09 ct., zaś na zakupno przyborów szkolnych we własnym zarządzie wydano 9.139 zł. 24 ct., łącznie więc wydano na ten cel na rachunek r. 1886 kwotę 10.178 zł. 33 ct. i zaoszczędzono w ten sposób 6 zł. 67 ct. Różnica między wykazaną powyżej wynikłością a cyfrą uwidoczną w zamknięciach rachunków funduszków szkolnych okręgowych poniżej wyjaśnioną zostanie.

Na podstawie powyższego wyjaśnienia rachunek wydatków funduszków szkolnych okręgowych przedstawi się jak następuje:

	do wynikłości zestawionej przez Wydział krajowy	1,327.138 zł. 94 ct.
	dodać należy:	
a)	interkalarya wypłacone funduszowi emerytalnemu	13.561 „ 79 „
b)	wypłacone nauczycielom płace wprost z miejscowych funduszków szkolnych dochodami z gruntów i prestacyami w naturze	33.907 „ 33 „
c)	płace nauczycieli nadetatowych, które za czas od 1. Stycznia do 31. Marca 1886 pokrywane były wprost z funduszu szkolnego krajowego, a to na podstawie dawniejszego sposobu budżetowania	29.651 „ 02 „
d)	wydatki na przybory naukowe sprawione we własnym zarządzie wprost z funduszu szkolnego krajowego	9.139 „ 24 „
	a wtedy otrzymamy ogólną sumę wydatków funduszków szkolnych okręgowych w kwocie	1,413.398 zł. 32 ct.
	a w porównaniu z prelimitowaną ogólną kwotą	1,415.357 „ 98 „
	okazuje się zaoszczędzenie ogólne w kwocie	1.959 zł. 66 ct.
	a nie jak Wydział krajowy podaje na kwotę	88.219 zł. 04 ct.

Ad. 2. Na różnicę między wykazaną w zamknięciu rachunków funduszków szkolnych okręgowych ogólną kwotą pobranych zasiłków, a sumą udzielonych zasiłków wykazaną w zamknięciu rachunków funduszu szkolnego krajowego, wpływają:

1°. powody powyżej ad 1. przytoczone, a mianowicie kwoty: 29.651 zł. 02 ct. na płace dla nauczycieli nadetatowych w czasie od 1. Stycznia do 31. Marca 1886 i 9.139 zł. 24 ct., wydane na przybory naukowe wprost z funduszu szkolnego krajowego,

2°. wpływa na tę różnicę również kwota 54 zł. 60 ct. wypłacona z funduszu szkolnego krajowego miejscowym funduszom szkolnym w Tyczynie, Jaśliskach, Brzozowie i Radymnie tytułem odsetek od fundacyi Biskupa Betowskiego, nakoniec

3°. tłómaczy tę różnicę i ta okoliczność, że dochody funduszków szkolnych okręgowych z tytułu pobranych zasiłków za dany rok przedmiotowy nie koniecznie odpowiadają wydatkom funduszu szkolnego krajowego z tytułu wypłaconych zasiłków za ten sam rok budżetowy. Zdarza się bowiem, że dochody funduszków szkolnych okręgowych z tytułu pobranych zasiłków w roku przedmiotowym były w wydatkach funduszu szkolnego krajowego uwidocznione w zamknięciu rachunków roku poprzedniego, a natomiast są wydatki funduszu szkolnego krajowego z tytułu udzielonych zasiłków w roku budżetowym, które w dochodach funduszków szkolnych okręgowych figurują dopiero w zamknięciach rachunków roku następnego. Taki wypadek zachodzi właśnie w r. 1886. Z wykazanej ogólnej sumy pobranych przez fundusze szkolne okręgowe zasiłków 400.136 zł. 46 ct. należy kwota 2.191 zł. 33 ct. do rachunków funduszu szkolnego krajowego za r. 1885, zaś kwota 4.409 zł. 06 ct. udzielonych ponadto z funduszu szkolnego krajowego zasiłków uwidocznioną będzie w rachunkach funduszków szkolnych okręgowych dopiero w r. 1887.

Zakwestyonowany więc przez Wydział krajowy rachunek przedstawi się właściwie jak następuje.

W wykazanej w zamknięciach rachunków 35ciu funduszków szkolnych okręgowych sumie otrzymanych w r. 1886 zasiłków	400.136 zł. 46 ct.
mieści się kwota	2.191 „ 33 „
pobrane przez fundusze szkolne okręgowe tytułem należytości zaległej za r. 1885, pozostaje tedy kwota	397.945 zł. 13 ct.
pobrane przez fundusze szkolne okręgowe z funduszu szkolnego krajowego tytułem zasiłków za r. 1886.	

Do tego należy dodać:

a) wypłacone z funduszu szkolnego krajowego do końca Marca 1887 tytułem zasiłków za r. 1886	4.409 „ 06 „
b) wypłacone tytułem płac dla nauczycieli nadetatowych w czasie od 1. Stycznia do 31. Marca 1886 — kwotę	29.651 „ 02 „
c) za zakupione przez Radę szkolną krajową z funduszu szkolnego krajowego przybory naukowe — kwotę	9.139 „ 24 „
d) wypłacone czterem funduszom szkolnym miejscowym tytułem odsetek od fundacyi Biskupa Betowskiego	54 „ 60 „
Dodawszy wszystkie te kwoty otrzymamy sumę	441.199 zł. 05 ct.

wydaną z funduszu szkolnego krajowego z tytułu zasiłków za rok budżetowy 1886.

Ad 3. Komisya budżetowa zbadała również dane przez Radę szkolną wyjaśnienia wykazanych przez Wydział krajowy różnic między zamknięciem rachunków funduszków szkolnych okręgowych a zamknięciem rachunków funduszu szkolnego krajowego co do udzielonych a względnie pobranych zaliczek zwrotnych i przekonała się z przeglądu odnośnych ksiąg, że przyczyna tych pozornych różnic leży w okoliczności powyżej ad 2. już podanej, mianowicie, że wydatki funduszu szkolnego krajowego w roku budżetowym z tytułu zaliczek zarachowane bywają w dochodach funduszków szkolnych okręgowych częścią w tym samym roku, a częścią dopiero w roku następnym, podczas gdy dochody funduszków szkolnych okręgowych z tytułu pobranych zaliczek

w roku przedmiotowym, uwidocznione są w wydatkach funduszu szkolnego krajowego częścią w tym samym roku, częścią były zarachowane w roku budżetowym poprzednim.

Rachunek zaliczek zwrotnych jest właściwie następujący:

Niektóre fundusze szkolne okręgowe otrzymały w roku słonecznym zaliczki zwrotne od funduszu szkolnego krajowego w ogólnej kwocie 16.500 zł.

Z tej sumy jednak kwota 3.000 „

wypłacona funduszowi okręgowemu w Rohatynie w Lutym 1886 mieści się w zamknięciu rachunków funduszu szkolnego krajowego za r. 1885, pozostaje więc suma danych zaliczek w r. 1886 13 500 zł.

We wynikuści tej rubryki wydatków funduszu szkolnego krajowego za rok budżetowy 1886 mieści się jednak kwota 5.000 „

wypłacona funduszowi szkolnemu okręgowemu w Tarnowie na mocy asygnacji z dnia 19. Lutego 1887.

Wynikłość przeto ogólna za r. budżetowy 1886 wynosi 18 500 zł.

Z jakiego powodu w księgach Wydziału krajowego znajduje się na przypisie tytułem zwrotu zaliczek kwota 17.500 zł., tego Rada szkolna krajowa wyjaśnić nie może, ponieważ dział dochodów prowadzony jest przez Wydział krajowy.

Przy tej sposobności jednak Rada szkolna krajowa zwraca uwagę Wydziału krajowego, że wykazana przez Wydział krajowy suma zaległości z końcem r. 1886 tytułem udzielonych funduszom szkolnym okręgowym zaliczek zwrotnych w kwocie 38.098 zł., podług ksiąg Rady szkolnej krajowej wynosi tylko 35.598 zł. czyli mniej o 2.500 zł., ponieważ Brzeżański fundusz szkolny okręgowy nie winien nic podług ksiąg Rady szkolnej krajowej, podczas gdy Wydział krajowy wykazuje u niego zaległość w kwocie 1.000 zł., zaś Gródecki fundusz szkolny okręgowy winien tylko 6.933 zł., a nie jak Wydział krajowy wykazuje 8.433 zł.

Komisyja budżetowa i tej różnicy bez dokładnego zbadania i wyjaśnienia pozostawić nie mogła. Z przedłożonych jej ksiąg odnośnych funduszków szkolnych okręgowych jak również dotyczących akt i dokumentów przekonała się komisyja budżetowa, że rozporządzeniem z d. 29. Lipca 1886 do l. 9.615 Rada szkolna krajowa poleciła urzędowi podatkowemu w Gródku wypłacić funduszowi szkolnemu okręgowemu tamże kwotę 1.500 zł. tytułem „zaliczki zwrotnej“. Asygnata ta na d. 15. Sierpnia została przez Wydział krajowy przyjętą do wiadomości i na str. 41 poz. 6 wpisana do księgi zaliczek funduszu szkolnego krajowego. Jednakże urząd podatkowy w Gródku pod d. 16. Listopada 1886 zawiadomił Radę szkolną krajową, że tenże pokrył „szczęśliwie“ wydatki funduszu szkolnego okręgowego, że więc asygnowanej d. 29. Lipca zaliczki nie zrealizował, a odnośną asygnatę zwraca do łaskawego cofnięcia i odpisania. Na tym akcie również uwidoczniono, że „widziano w oddziale rachunkowym Wydziału krajowego i odpisano w księdze zaliczek funduszu szkolnego krajowego str. 42 poz 19“, lecz stało się to dopiero d. 14. Lutego 1887. Podczas więc gdy w księdze gródeckiego funduszu szkolnego okręgowego asygnata ta unieważniona została, a względnie zaliczka niepobrana 1.500 zł. odpisaną została jeszcze w r. 1886, odpisanie to w księdze zaliczek danych funduszom szkolnym okręgowym prowadzonej przez Wydział krajowy skutecznionem zostało dopiero w r. 1887 i z tego powodu powstała różnica w sporządzonym przez Wydział krajowy wykazie zaległych zaliczek z końcem r. 1886.

Podobnie rzecz się miała z funduszem szkolnym okręgowym brzeżańskim. Rozporządzeniem z d. 29. Września asygnowała Rada szkolna krajowa brzeżańskiemu funduszowi szkolnemu okręgowemu zaliczkę w kwocie 1.000 zł. Asygnata ta, która uwidoczniona była w księgach zaliczek funduszu szkolnego krajowego prowadzonych w Wydziale krajowym, nie została jednak zrealizowaną, ponieważ z powodu znaczniejszych wpływów do funduszu szkolnego okręgowego nie zachodziła potrzeba zaliczki. Odpisanie tej zaliczki w księgach prowadzonych

przez Radę szkolną krajową nastąpiło jeszcze w r. 1886, zaś w księgach Wydziału krajowego dopiero w roku 1887 i ztąd różnica w wykazie zaległości z końcem r. 1886.

Obie powyższe kwoty razem wzięte stanowią sumę 2.500 zł. o jaką z końcem r. 1886 księgi Rady szkolnej krajowej różnią się od ksiąg Wydziału krajowego.

W powyższy sposób komisya budżetowa sprawdziła i skonstatowała uzasadnienie wyjaśnień Rady szkolnej krajowej co do różnic i sprzeczności wykazanych przez Wydział krajowy przy dziale I. wydatków funduszu szkolnego krajowego.

Lecz komisya budżetowa nie przeoczyła też, że zachodzą różnice między cyfrą wynikłości w pojedynczych rubrykach działu I. wydatków funduszu szkolnego krajowego, a odnośnemi rubrykami funduszy szkolnych okręgowych, a zbadawszy dane i w tym kierunku przez Radę szkolną krajową wyjaśnienia, doszła do następujących rezultatów.

Rubr. II. Na mniejsze potrzeby szkolne wypłacił fundusz szkolny krajowy funduszom szkolnym okręgowym kwotę prelimitowaną 32.333 zł. (bez Krakowa), fundusze szkolne okręgowe zaś wydały z tego tytułu 32.952 zł. czyli przekroczyły właściwie preliminarz o 619 zł., a to częścią z powodu wypłaty należności zaległych wliczonych do ogólnej wynikłości, częścią zaś z powodu wejścia w życie szkół nowych preliminarzem nie objętych.

Rubr. III. Różnica między wynikłością funduszu szkolnego krajowego na przybory naukowe w kwocie 10.178 zł., a wynikłością 1.132 zł. 96 ct. w rachunkach funduszy szkolnych okręgowych wykazaną, była już po części wyjaśnioną powyżej przy punktach 1. i 2. Tutaj dodać należy, że z przyznanej przez Wys. Sejm na przybory naukowe kwoty 10.185 zł. wyasygnował fundusz szkolny krajowy niektórym funduszom szkolnym okręgowym kwotę 1 039 zł. na zapłacenie zamówionych przez te okręgi przybory, zaś resztę 9.139 zł. wydała Rada szkolna krajowa za przybory naukowe sprawione we własnym zarządzie. Zaś fundusze szkolne okręgowe oprócz asygnowanej im z funduszu szkolnego krajowego kwoty 1.039 zł. na zapłacenie przyborów sprawionych w r. 1886 poniosły jeszcze wydatek 93 zł. 87 ct. na zapłacenie zaległości biernych z lat ubiegłych i dla tego fundusze szkolne okręgowe wykazują w tej rubryce ogólny wydatek 1.132 zł.

Rubr. IV. Zamknięcie rachunków funduszu szkolnego krajowego wykazuje, że fundusz ten wydał całą prelimitowaną kwotę 13.404 zł. na konferencye okręgowe, zaś fundusze szkolne okręgowe wykazują z tego tytułu wydatek tylko w kwocie 9.154 zł. Według ksiąg funduszy szkolnych okręgowych różnica ta wyjaśnioną została w sposób następujący:

Na konferencye okręgowe zaasygnowano z okręgowych funduszy szkolnych w r. 1886 przewodniczącym rzeczonych konferencyj ogólną kwotę 13.404 zł., równającą się zasiłkowi na ten cel przez Wys. Sejm uchwalonemu. Kwota ta była jednak za małą na koszt konferencyj w całym kraju i z tego powodu zrealizowały odnośną asygnacyę tylko te Rady szkolne okręgowe, które mając w depozycie oszczędności z lat ubiegłych, były w możności, po zlaniu tych oszczędności z przyzwolonym na r. 1886 zasiłkiem, opędzić kosztu odbytej konferencyi. To też rzeczywiście podniosły Rady szkolne okręgowe w r. 1886 na koszt konferencyj okręgowych kwotę 9.154 zł., a reszta 4.250 zł. pozostała do dalszej dyspozycyi odnośnych Rad szkolnych okręgowych w zapasie kasowym funduszy szkolnych okręgowych.

Z powyższego wypływa, że fundusze szkolne okręgowe otrzymały od funduszu szkolnego krajowego na konferencye okręgowe cały prelimitowany zasiłek w kwocie 13.404 zł., że okręgowe rady szkolne użyły z tego zasiłku w roku 1886 część w kwocie 9.154 zł., co w odnośnych zamknięciach rachunków wykazano, nareszcie że reszta mieściła się w zapasach kasowych okręgowych funduszy szkolnych i została wykazaną w zamknięciach rachunków jako należność

bierna wypłacić i z rzeczonych zapasów pokryć się mająca w kwocie 4.250 zł. Tę resztę użyto w roku 1887 w połączeniu z zasiłkiem na ten rok przyzwołonym na koszta konferencyj okręgowych, które z powodu wyboru delegatów na konferencyę krajową odbyć się musiały.

Rubr. V. Na biblioteki okręgowe wydano z krajowego funduszu szkolnego zasiłek preliminarzowy w kwocie 1.910 zł., który w tej samej sumie wpłynął do kas okręgowych funduszków szkolnych. Z tego zasiłku użyły okręgowe rady szkolne na zakupno dzieł do bibliotek 1.485 zł. 47 ct., a zaasygnowały do wypłaty 419 zł. 23 ct., lecz odnośne asygnacje nie zostały zrealizowane w roku 1886 i z tego powodu pozostała gotówka w zapasie kasowym okręgowych funduszków szkolnych do chwili zgłoszenia się stron po odbiór należności zaasygnowanej. Za wydatek obciążający budżet roku 1886 uważać przeto należy kwoty 1.485 zł. 47 ct + 419 zł. 23 ct. czyli razem 1.904 zł. 70 ct., przeto mniej od preliminarza o 5 zł. 30 ct., której kwoty nie użyła Stanisławowska rada szkolna okręgowa i ta kwota mieści się między zwrotami zasiłku przypadającymi krajowemu funduszowi szkolnemu od stanisławowskiego funduszu szkolnego okręgowego. Według zamknięć rachunkowych funduszków szkolnych okręgowych wynikłość tej rubryki wynosiła 1.543 zł. 20 ct., a to 1.485 zł. 47 ct. z r. 1886 i 57 zł. 73 ct. za lata poprzednie.

W rubr. VI. Na rozmaite wydatki otrzymały fundusze szkolne okręgowe zasiłek z krajowego funduszu szkolnego w kwocie preliminarzowej 3.700 zł. Fundusze szkolne okręgowe jednak wydały na ten cel tylko 2.332 zł. czyli mniej niż preliminarzowo o 1.368 zł., która kwota pozostała jako nadebrane zasiłki w pozostałościach kasowych funduszków szkolnych okręgowych. Z tej rubryki jednak fundusze szkolne okręgowe wydatkowały na prowadzenie ksiąg tych funduszków i wydały na ten cel 6.090 zł., tak że fundusze szkolne okręgowe wydały z tej rubryki ogółem 8.422 zł. Rada szkolna krajowa wprawdzie jest zdania, że wydatki te poniosły fundusze szkolne okręgowe, ponieważ miały na to dość funduszków — a nie fundusz szkolny krajowy. — Komisya budżetowa jednak nie może zgodzić się na to zapatrywanie, a wypowiada swoje przekonanie, że wydatki te, pomimo że umieszczone zostały w zamknięciach rachunków funduszków szkolnych okręgowych a nie w zamknięciu rachunków funduszu szkolnego krajowego, poniosł właściwie fundusz szkolny krajowy, a to na podstawie następującego wywodu. Wiadomo, że fundusze szkolne okręgowe przeznaczone są na to, aby dochodami swymi pokrywały niedobory funduszków szkolnych miejscowych, a fundusz szkolny krajowy udziela tymże funduszom zasiłki w miarę i o ile dochody funduszków szkolnych okręgowych na ten cel nie wystarczają. Z wyjątkiem lwowskiego miejskiego okręgu nie ma w kraju naszym funduszu szkolnego okręgowego, któryby zadaniu swemu bez pomocy funduszu szkolnego krajowego mógł zadość czynić. Wszystkie fundusze szkolne okręgowe wykazują niedobory, które muszą być pokryte zasiłkami z funduszu szkolnego krajowego. Dochody funduszków szkolnych krajowych nie wystarczają nawet na pokrycie niedoborów funduszków szkolnych miejscowych co do najważniejszej potrzeby szkół, to jest „płacy nauczycieli“. Jeżeli więc fundusze szkolne okręgowe poniosły koszta prowadzenia ksiąg ze swoich dochodów — jak twierdzi Rada szkolna krajowa — to przez to uszczupliły swoje zasoby mające służyć na pokrycie niedoborów funduszków szkolnych miejscowych na płace nauczycieli, i spowodowały przez to większy wydatek ze strony funduszu szkolnego krajowego na uzupełnienie kwoty potrzebnej na płace nauczycieli. Bez względu więc na to, gdzie Rada szkolna wydatek ten umieściła, pieniądze potrzebne na pokrycie tego wydatku wzięte zostały z funduszu szkolnego krajowego. A ponieważ Wys. Sejm stoi ciągle jeszcze na zajętem przez siebie legalnem stanowisku, że wydatek na prowadzenie ksiąg funduszków szkolnych okręgowych obciąża skarb państwa, a nie fundusz szkolny krajowy, dla tego komisya budżetowa w ostatecznych swoich wnioskach zamieszcza co do tego wydatku odpowiednie zastrzeżenie.

W rubr. VIII. płać nauczycieli nadetatowych, jak już powyżej wykazano, pokrywane były w czasie od 1. Stycznia do 31. Marca 1886 wprost z funduszu szkolnego krajowego. Za ten czas wynosił wydatek 29.651 zł. Fundusze szkolne okręgowe otrzymały na pokrycie wydatku w czasie od 1. Kwietnia po koniec r. 1886 zasiłek z krajowego funduszu szkolnego w kwocie 70.036 zł., z czego wynika, że krajowy fundusz szkolny wypłacił razem 99.687 zł., względnie zaoszczędził 313 zł. z kwoty 100.000 zł. budżetem przyzwolonej. Otrzymawszy zasiłek z funduszu szkolnego krajowego w kwocie 70.036 zł. fundusze szkolne okręgowe wypłaciły płać nauczycielom nadetatowym, jak wykazuje zamknięcie rachunku w ogólnej kwocie 76.137 zł., wypłacono przeto ponad zasiłek 6.101 zł., a gdy nadto należytość płatna z dołu zaległa wedle zamknięć rachunkowych okręgowych funduszy szkolnych za r. 1886 w kwocie 17.562 zł. pokrytą została w r. 1887 z pozostałości kasowych okręgowych funduszy szkolnych, przeto wydano na te płać w ogóle więcej o 23.663 zł.

Z powyższego szczegółowego sprawozdania wysnuwa się uwaga następująca: Powtarzające się ciągle sprzeczności i różnice, które rok rocznie muszą być dodatkowo do przedkładanego Sejmowi drukowanego zamknięcia rachunków wyjaśniane i tłumaczone, mają swoje źródło w dwóch przyczynach.

Przedewszystkiem powodem owych sprzeczności i różnic zachodzących między zamknięciem rachunków funduszu szkolnego krajowego, a zamknięciem rachunków funduszy szkolnych okręgowych, jest rozmaitość czasu objętego temi zamknięciami. Podczas gdy fundusze szkolne okręgowe zamykają rachunki z dn. 31. Grudnia roku przedmiotowego, zamknięcie rachunków funduszu szkolnego krajowego obejmuje także wszystkie wydatki czynione po dzień 31. Marca roku następnego na rachunek roku budżetowego poprzedniego. Zamknięcie rachunków funduszu szkolnego krajowego obejmuje okres 15to-miesięczny, zaś zamknięcia rachunków funduszy szkolnych okręgowych obejmują okres 12to-miesięczny. Ta rozmaitość czasu musi z natury rzeczy ten mieć skutek, że znajdujemy w zamknięciach rachunków funduszy szkolnych okręgowych pozycye i cyfry w roku przedmiotowym, które w funduszu szkolnym krajowym objęte były zamknięciem rachunków poprzedniego roku budżetowego i na odwrót są pozycye i wydatki, które w funduszu szkolnym krajowym figurują w zamknięciu rachunków za rok budżetowy, a które w funduszach szkolnych okręgowych należą do obrotów roku następnego.

Drugim powodem wyjaśnionych powyżej różnic i sprzeczności jest ta okoliczność, że Rada szkolna krajowa czyni często wydatki z tytułu zasiłków dla funduszy szkolnych okręgowych, nie przez te fundusze, lecz bezpośrednio z funduszu szkolnego krajowego. Wydatki takie figurują w odnośnych pozycjach funduszu szkolnego krajowego, a nie są uwidocznione ani w dochodach ani w wydatkach funduszy szkolnych okręgowych.

Dla uniknięcia na przyszłość tych choćby pozornych tylko sprzeczności i różnic i dla usunięcia potrzeby żądania i dawania wyjaśnień należałoby zdaniem komisji budżetowej zmienić dotychczasowy system zamykania ksiąg funduszy szkolnych okręgowych z dniem 31. Grudnia, a zrównać peryod roczny budżetowy dla tych funduszy szkolnych okręgowych z peryodem budżetowym funduszu szkolnego krajowego. Również należałoby wszelkie wydatki czynione przez Radę szkolną krajową wprost z działu I. funduszu szkolnego krajowego dla funduszy szkolnych okręgowych, przeprowadzić przez księgi tych funduszy szkolnych okręgowych, aby i w tym kierunku uniknąć sprzeczności i różnic i sprowadzić zupełną zgodność rachunków funduszy szkolnych okręgowych z rachunkiem działu I. funduszu szkolnego krajowego.

Na tej podstawie komisja budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

(Uchwała A.)

Sejm wzywa c. k. Radę szkolną krajową, aby rachunkowość funduszków szkolnych okręgowych w ten sposób zmieniła, aby rok budżetowy tych funduszków obejmował ten sam peryod czasu, jaki obejmują rachunki funduszu szkolnego krajowego.

(Uchwała B.)

Sejm wzywa c. k. Radę szkolną krajową, aby wydatki czynione przez nią dla funduszków szkolnych okręgowych wprost z działu I. funduszu szkolnego krajowego przeprowadziła także przez księgi odnośnych funduszków szkolnych okręgowych.

W dziale II. funduszu szkolnego krajowego dwie rubryki wykazują znaczniejsze przekroczenia, a mianowicie: rubr. X. „substytucje“, na które prelinowano 7.000 zł. a wydano 10.437 zł., a to z powodu zaprowadzenia półdiennej nauki w wielu szkołach i rubr. XXII. „rozmaite wydatki“, w których pod nazwą „rozmaite inne“ wydano 11.515 zł. w budżecie nieprzewidziane, a to wedle tłumaczenia Rady szkolnej krajowej z powodu mylnych zarachowań przez c. k. urzędy podatkowe, które to wydatki przypisane zostały do zwrotu w r. 1887.

Dochody.

Dochody własne funduszu szkolnego krajowego prelinowane na 278.238 zł. przyniosły w rzeczywistości 290.771 zł. czyli więcej niż prelinowano o 12.533 zł. Nadwyżka ta spowodowana została głównie przez większe wpływy tytułem zwrotu zaoszczędzeń w zasiłkach danych funduszom szkolnym okręgowym za czas od 1874 do 1886 r.

Rachunek tych należności jest następujący:

Z końcem r. 1885 wynosiła zaległa należność	427.270 zł.
odpisano w ciągu r. 1886	11.124 „
pozostało	416.146 zł.
W r. 1886 udzielono Radom szkolnym okręgowym za wiele zasiłków w kwocie	46.598 „
razem	462.744 zł.
Na poczet tej należności uiszczono w r. 1886	162.631 „
a zatem zaległość z końcem r. 1886 wynosi	300.113 zł.

Cyfra powyższa zgodna jest z wynikiem sumarycznego zestawienia na podstawie szczegółowych rachunków 35-ciu okręgów szkolnych okręgowych za r. 1886, jak następuje:

Zapas kasowy z początkiem r. 1886	160.220 zł. 32 ct.
Dochody w r. 1886	1,505.254 „ 90 „
łącznie	1,665.475 zł. 22 ct.
Wydatki r. 1886	1,577.572 „ 48 „
Zapas kasowy z końcem r. 1886	87.902 zł. 74 ct.
Aktywa z końcem r. 1886	595.772 „ 28 „
Suma aktywów	683.675 zł. 02 ct.
Pasywa z końcem r. 1886	383.561 „ 34 „
Zwrot do funduszu szkolnego krajowego z końcem r. 1886	300.113 zł. 68 ct.

Tytułem zwrotu udzielonych zaliczek gminom na budowę szkół wpłynęło 20.553 zł. zamiast prelinowanych 20.000 zł.

Zaległości z tego tytułu wynoszą z końcem r. 1886 kwotę 85.837 zł.

Wydatki funduszu szkolnego krajowego wynosiły 631.759 zł.

Dochody własne funduszu szkolnego krajowego wynosiły 290.771 „

340.988 zł.

Z porównania okazuje się niedobór
który pokryty został z funduszu krajowego, a ponieważ budżet przewidywał z tego tytułu wydatków w kwocie 360.008 zł., przeto wydano mniej niż preliminowano o 19.020 zł., jak to wykazano w rubr. VII. wydatków funduszu krajowego.

II. Krajowy szpital powszechny we Lwowie.

Uchwalony na r. 1886 budżet preliminował wydatki szpitala na ogólną kwotę 181.569 zł. Rzeczywiste zaś wydatki wynosiły tylko 179.781 zł., były więc mniejsze od preliminowanych o 1.788 zł. Znaczniejsze przekroczenia wykazują: rubr. VIII. „koszta sanitarne“ i rubr. XI. „utrzymanie budynków“; znaczniejsze zaś zaoszczędzenia wykazują: rubr. I. „płace i emolumenta“, w rubr. II. „koszta utrzymania osób nieetatowych“ i rubr. VII. „koszta gospodarcze“.

Wydano mniej niż preliminowano:

W rubr. I. „płace i emolumenta“. Na te wydatki preliminowano 32.401 zł., wydano zaś tylko 29.747 zł., zaoszczędzono więc przeważnie z powodu interkalaryów kwotę 2.654 zł. Gdy zaś z tej rubryki udzielono zaliczek 2.342 zł., z których pozostało niespłaconych 1.475 zł., więc się powyższe zaoszczędzenie zmniejszyło do kwoty 1.179 zł.

W rubr. II. „koszta utrzymania osób nieetatowych“ wydano 24.529 zł. zamiast preliminowanych 26.836 zł. z powodów przez Wydział krajowy przy pojedynczych pozycjach tej rubryki dostatecznie wyjaśnionych.

W rubr. VII. „koszta gospodarcze“ wydano mniej na utrzymanie siostr miłosierdzia zajętych w kuchni, na służbę kuchenną, na drzewo i opał, oświetlenie, naprawę i sprawienie nowych sprzętów, pranie bielizny i sprawienie bielizny i inne drobniejsze, ogółem o kwotę 5.018 zł. Natomiast wydano w poz. 37 a) na zwykłą strawę i dodatki dla chorych i w poz. 37 h) na wino dla chorych ogółem o 3.338 zł. więcej niż preliminowano, a to z powodu większej ilości dni leczenia. Wys. Sejm uchwalając budżet na r. 1886 przyjął za podstawę 206.000 dni żywienia, w rzeczywistości zaś było takich dni 215.775. Przytem jednak zauważyć należy, że koszt żywienia jednego dnia miał podług preliminarza wynosić 20 ct., rzeczywisty zaś koszt wynosi 20.5 ct.

Wydano więcej niż preliminowano:

W rubr. VIII. „koszta sanitarne“ wydano na „lekarstwa“ więcej niż preliminowano o 516 zł., a na „potrzeby sanitarne“ w ściślejszem znaczeniu o 2.654 zł. więcej niż preliminowano. Wydział krajowy tłumaczy to przekroczenie większą ilością chorych. Wyjaśnienie to zdaje się jednak komisji budżetowej niedostatecznym. Stosunek bowiem ilości chorych i dni leczenia faktycznych do ilości przyjętej przy uchwalaniu budżetu, bynajmniej nie odpowiada znacznemu stosunkowo przekroczeniu, które w poz. 48 „potrzeby sanitarne“ wynosi blisko połowę preliminowanej kwoty. Natomiast komisya budżetowa znalazła wyjaśnienie tej sprawy w sprawozdaniu z czynności Wydziału krajowego. Tam Wydział krajowy konstatuje, że wrażliwe ciągle koszta leków i wydatków sanitarnych nie uszły jego uwagi, że co kwartał przypomina lekarzom, aby się starali o większą oszczędność, a nawet rozrzutnych pociąga do pieczętniej odpowiedzialności. Wydatki te pomimo to ciągle są znaczne z powodu przyjętego obecnie traktowania większej części chorób w sposób antyseptyczny bardzo drogi.

W rubr. XI. preliminowano na utrzymanie budynków szpitalnych kwotę 3.800 zł., wydano zaś z tej rubryki 6.288 zł. czyli przekroczone preliminarz o 2.488 zł., a to z powodu wydatków poniesionych na dokończenie budowy skrzydła i rekonstrukcji łazienek. Ogólne przekroczenie tej budowy wynosi 2.851 zł., a nadwyżka ta pochodzi z nieprzewidzianych kosztorysem wydatków, jako to: na zakupno gruntu potrzebnego na przeniesienie drogi publicznej, którą nowe skrzydło częściowo zajęło, 648 zł., na położenie trotoaru 562 zł. i na wydatki prawne, stemple i t. d. 855 zł.

Dochody szpitala powszechnego preliminowane na 193.228 zł., dały w rzeczywistości 218.938 zł. czyli ponad preliminarz 25.710 zł., a to głównie z powodu większych dochodów ze zwrotu kosztów leczenia od funduszu krajowego, które to zwroty preliminowane na 134.765 zł. wynosiły w rzeczywistości 167.574 zł. Ta nadwyżka dochodów ze zwrotu kosztów leczenia ubogich chorych wpłynęła jednak napowrót do funduszu krajowego podług następującego zestawienia.

Dochody rzeczywiste szpitala wynosiły	218.939 zł.
Wydatki	179.781 „
Nadwyżka dochodów	39.158 zł.

wpłynęła do funduszu krajowego, a gdy z tego tytułu budżet preliminował tylko 11.659, przeto wpłynęło więcej o 27.499 zł., przyczem zauważyć należy, że dotacja dla oddziału położnic, zamiast preliminowanych 7.109 zł. wynosiła tylko 3.938 zł.

III. Fundusz podrzutków we Lwowie.

Wydatki tego funduszu preliminowane na 970 zł., wynosiły tylko 476 zł., ponieważ mniej dzieci z zakładu położniczego przybyło. Dochodów własnych fundusz ten nie posiada żadnych, przeto całą kwotę wydatków pokrywa fundusz krajowy.

IV. Krajowy zakład dla obłąkanych na Kulparkowie.

Kwota preliminowana w dziale wydatków tego zakładu wynosiła 141.269 zł., rzeczywiście zaś wydano tylko 139.353 zł., to jest mniej niż preliminowano o 1.916 zł.

Znaczniejsze przekroczenia wykazują:

Rubr. I. „płace i emolumenta etatowe“. Na te wydatki preliminowano 19.136 zł., a wydano właściwie tylko 18.985 zł. czyli mniej od preliminowanych o 151 zł. Z tej rubryki jednak Wydział krajowy udzielił zaliczek funkcyjaryuszom w kwocie 3.671 zł., z których tylko 1.188 zł. w roku budżetowym spłacono, a pozostała jako należność czynna przypisana do zwrotu kwota 2.483 zł. Z tego też powodu ostateczny wynik tej rubryki wykazuje przekroczenie w kwocie 2.332 zł. Przekroczenie to ma całkowite prawie pokrycie w niepreliminowanych dochodach tytułem zwrotu zaliczek z lat ubiegłych w kwocie 2.268 zł.

W rubr. VIII. preliminowano na leki i koszta sanitarne 3.400 zł., wydano zaś 4.180 zł., przekroczone więc preliminarz o 780 zł., a to w skutek zwiększonej ilości chorych i dni leczenia.

W rubr. XIII. przekroczone preliminowaną w poz. 54 na „przypadkowe wydatki“ kwotę o 1.420 zł., a to z powodu zakupu realności (karczmy) z gruntem, położonej przy drodze wiodącej ze Lwowa do Zakładu. Zakupno to było potrzebnem, aby dochód z propinacyi nie doznał obniżenia.

Pozostałe rubryki działu wydatków wykazują mniej lub więcej znaczne zaoszczędzenia. Najważniejsze z nich w kwocie 5.132 zł. wykazuje rubr. VII. „koszta gospodarcze“, a to

skutkiem zaprowadzonych w zakładzie niektórych działów gospodarstwa, jako to: utrzymanie krów, chów trzody chlewnej, zakupno i bicie wołów, baranów i t. p.

Dochody własne zakładu obliczone na 152.276 zł., dały w rzeczywistości 181.909 zł. czyli więcej o 29.633 zł. Oprócz wspomnianych już wyżej niepreliminowanych wpływów, a pochodzących ze zwrotu zaliczek z lat ubiegłych, wykazuje znaczną zwyżkę dochodów rubr. III. „zwroty kosztów leczenia“. Od funduszu krajowego miały te zwroty wynosić 114.400 zł., zaś od płacących za siebie i funduszy obcokrajowych 32.000 zł., faktycznie zaś przyniosły pierwsze 133.505 zł., drugie 38.926 zł., dochody więc te przewyższyły preliminowane kwoty o 19.105 zł., a względnie 6.927 zł., a to z powodu większej ilości dni leczenia i energiczniejszego ściągania należności od stron obowiązanych.

Dochody tego zakładu wynosiły	181.909 zł.
Wydatki „ „ „	139.353 „
Nadwyżka dochodów	42.556 zł.

przelaną została do funduszu krajowego, a gdy z tego tytułu budżet preliminował tylko 11.007 zł., przeto wpłynęło więcej niż preliminowano o 31.549 zł., w której kwocie mieści się jednak suma 19.105 zł., pobrana więcej od funduszu krajowego tytułem zwrotu kosztów leczenia.

V. Krajowy szpital św. Łazarza w Krakowie.

Budżet na r. 1886 preliminował wydatki tego szpitala na 149.326 zł. w dziale wydatków zwyczajnych i 9.860 zł. wydatków nadzwyczajnych, ogółem miały wynosić wydatki 159.186 zł. Dochody własne były preliminowane na kwotę 183.858 zł., a nadwyżka dochodów w kwocie 24.672 zł. miała wpłynąć do funduszu krajowego. Rzeczywisty wynik przedstawia się jednak mniej korzystnie, a mianowicie wynosiły rzeczywiste wydatki zwyczajne 157.607 zł., nadzwyczajne 9.660 zł., razem 167.267 zł., dochody zaś dały tylko 163.306 zł., tak że w ostatecznym rezultacie żadna do funduszu krajowego nie wpłynęła nadwyżka, ale nadto fundusz krajowy był zniwolonny udzielić temu funduszowi dotacyi w kwocie 3.961 zł., która to kwota odpowiada wykazanej przez Wydział krajowy pobranej nadwyżce z oddziału chorych i obłąkanych w łącznej kwocie 4.688 zł., a wypłaconej przez fundusz krajowy dotacyi dla oddziału położnic i syfilitycznych w ogólnej kwocie 8.649 zł. W porównaniu z budżetem wykazuje zamknięcie rachunków ogólny wynik niekorzystny o 28.633 zł.

Z powyższego zestawienia wynika jeszcze i to, że niekorzystny rezultat gospodarki szpitalnej jest wynikiem nie tyle przekroczeń w dziale wydatków, ile mniejszych dochodów własnych, nad czem jeszcze komisya poniżej bliżej się zastanowi.

W dziale wydatków wynosi, jak z powyższego zestawienia wypływa, ogólne przekroczenie preliminowanej kwoty o 8.081 zł. Znaczniejsze przekroczenia napotykamy w trzech rubrykach, a mianowicie: w rubr. VII. „koszta gospodarcze“, w której w poz. 28 a) „na zwykłą strawę dla chorych i dodatki“ preliminowano 34.000 zł., a wydano 38 554 zł. czyli więcej o 4.554 zł. Wydział krajowy tłumaczy to przekroczenie tem, że gdy w roku 1884, na podstawie którego układany był preliminarz i uchwalony budżet na rok 1886, ilość dni leczenia wynosiła 159.845, ilość ta w roku 1886 wzrosła do 179.655. Nadto miało wpłynąć na to przekroczenie większa ilość dni leczenia na klasie I. i II., albowiem chorzy tych klas wymagają droższych potraw. Komisya budżetowa uznaje słuszność tych motywów, natomiast nie może się zgodzić na dalszą uwagę przy tej pozycji przez Wydział krajowy uczynioną, mianowicie, że „przekroczenie to ma jednak pokrycie w rubr. III. dochodów poz. 12“. Przytoczona bowiem rubryka

i pozycja dochodów nietylko że żadnej nadwyżki nie wykazuje, ale nadto miała w porównaniu z preliminarzem niedobór w kwocie 4.080 zł., o czym jeszcze poniżej będzie mowa.

W rubr. VIII. prelinowano na „potrzeby sanitarne“ 3.500 zł., wydano zaś 4.709 zł. Wydatki te wzrosły z tego powodu, że znaczna część opatrunków obracaną bywa dla chorych przychodzących na poradę lekarską, którzy są ambulatoryjnie leczeni (szczególniej na oddziale chirurgicznym i syfilitycznym).

W rubr. XI. „na utrzymanie budynków“ prelinowano na wydatki konserwacyjne kwotę 3.000 zł., a wydano 4.567 zł. z powodu, że oprócz zwykłych reparacyj była konieczna potrzeba poczynienia wydatków na roboty w wyjaśnieniach Wydziału krajowego wyszczególnionych.

Dochody własne szpitala prelinowane na 183.858 zł. dały w rzeczywistości tylko 163.306 zł. czyli mniej o 20.552 zł., a to wyłącznie prawie z powodu mniejszych dochodów w rubr. III. „zwrot kosztów leczenia“. Tytułem tych zwrotów prelinował budżet od funduszu krajowego 130 000 zł., od płacących za siebie i funduszy obcokrajowych 22.000 zł. Rzeczywiste zaś wpływy wynosiły: od funduszu krajowego 113.665 zł., od płacących za siebie i obcokrajowych funduszy 17.920 zł., dochody więc pierwszej kategorii były mniejsze o 16.335 zł., drugiej o 4.080 zł. Wydział krajowy tłumaczy ten niedobór tem, że przy uchwalaniu budżetu na rok 1886 Wys. Sejm na wniosek komisji budżetowej podniósł w tej rubryce prelinowany przez Wydział krajowy dochód o 7.000 zł., że wpływy tego rodzaju nie mogą być jednostajne, bo zależą od mniejszych lub większych trudności wyśledzenia stosunków majątkowych chorych i nakoniec, że dochód z r. 1886 jest zupełnie zbliżony do wynikiłości r. 1885, która wynosiła kwotę 132.158 zł. Co się tyczy 1-ej części tego tłumaczenia to musimy zauważyć, że komisja budżetowa, a za nią Wys. Sejm biorąc na uwagę wzmagającą się z roku na rok ilość dni leczenia, prelinowała tak w wydatkach jak i w dochodach takie kwoty, jakie z przecięcia ostatnich trzech lat i z uwzględnieniem właśnie tych wzmagających się dni leczenia wypadały.

Że komisja budżetowa a za nią Wys. Sejm miały słuszną podstawę do podniesienia kwoty prelinowanej przez Wydział krajowy w rubr. III. dochodów, dowodzi ta okoliczność, że w r. 1886 było o blisko 20.000 dni leczenia więcej, niż w r. 1884, którego rezultaty służyły za podstawę do uchwalenia budżetu na r. 1886. „Że cyfrowo dochód z r. 1886 zbliżony jest do rezultatu r. 1885“, to jest prawda, ale kom. budżetowa zwrócić musi uwagę i na to, że r. 1885 wykazywał dni leczenia 168.535, a zaś w r. 1886 było tych dni leczenia 179.655, czyli o przeszło 11.000 dni więcej. Komisja budżetowa nie może też pominąć i tej okoliczności, że niedobór 4,080 zł. wykazany w dochodach tytułem zwrotu kosztów leczenia od płacących za siebie i funduszy obcokrajowych stoi na pozór w sprzeczności z wyjaśnieniami danymi przez Wydział krajowy przy poz. 28a) rubr. VII. wydatków, która wykazywała przekroczenie preliminarza o 4.554 zł. Tam bowiem Wydział krajowy tłumaczył to przekroczenie tem, że zwiększyła się ilość dni leczenia na klasie I. i II., gdy tymczasem dochody tytułem zwrotu kosztów od płacących za siebie zmniejszały się z roku na rok i wynosiły one w r. 1884 — 22.733 zł., w r. 1885 — 18.273 zł., a w r. 1886 — 17.919 zł. Pozorna ta sprzeczność tem się tłumaczy, że poz. 12 rubr. III. dochodów obejmuje nietylko wpływy za leczenie od t. z. „samopłacących“ czyli od tych, którzy sami za kosztą leczenia płacą, ale także wpływy tytułem zwrotu kosztów leczenia ubogich chorych obcokrajowych, za których kosztą leczenia opłacają fundusze obcokrajowe. Celem uniknienia na przyszłość podobnych choćby pozornych sprzeczności, należałoby zdaniem komisji budżetowej poz. 12 rubr. III. dochodów podzielić na dwie części, a mianowicie poz. 12a) zwrot kosztów leczenia od płacących za siebie i poz. 12b) zwrot kosztów leczenia od funduszy obcokrajowych. Uwaga niniejsza odnosi się zarówno do szpitala św. Łazarza w Krakowie, jak i do szpitala powszechnego we Lwowie i zakładu obłąkanych na Kulparkowie. Wydział krajowy powołuje się

akże na to, „że wpływy rubr. III. nie mogą być jednostajne, zależą bowiem od mniejszych lub większych trudności wyśledzenia stosunków majątkowych chorych“. Komisya budżetowa opierając się na wynikach ostatnich trzech lat musi wypowiedzieć zapatrywanie, że w zarządzie szpitala krakowskiego zdają się od pewnego czasu przeważać „większe trudności“ w wyśledzeniu stosunków majątkowych chorych, że jak to było przed 5ciu laty w szpitalu lwowskim, pewna zakradła się opieszałość w usiłowaniach dążących do wyśledzenia stosunków majątkowych chorych, a względnie do ściągnięcia od kogo należy kosztów leczenia. Trudności w wyśledzeniu stosunków majątkowych chorych zachodzą te same w Krakowie co i we Lwowie, a podczas gdy dzięki usiłowaniom zarządu szpitala lwowskiego zaległe kosztta leczenia poczynszy od r. 1882 ciągle się zmniejszają, zaległości te w szpitalu krakowskim zmniejszały się do r. 1884, od r. 1884 jednak statecznie się powiększają, a w r. 1886 doszły do cyfry przewyższającej cyfrę zaległości z r. 1882.

Według bowiem cyfr podanych przez Wydział krajowy w sprawozdaniu z czynności od 1. Lipca 1886 do końca Czerwca 1887 stron. 182, 183 i 193, wynosiły zaległe kosztta leczenia*)

	w szpitalu lwowskim,	w szpitalu krakowskim
w r. 1882	272.756 zł.	58.692 zł.
„ „ 1883	170.658 „	49.783 „
„ „ 1884	109.535 „	47.519 „
„ „ 1885	102.166 „	54.953 „
„ „ 1886	82.768 „	59.849 „

Podawszy już powyżej ogólny wynik rocznego zamknięcia rachunków, komisya budżetowa na tem kończy swoje uwagi o tem zamknięciu rachunków, nie czyniąc żadnych dalszych wniosków ani nie proponując Wys. Sejmowi żadnych rezolucyj. Znając bowiem sprężystą i energiczną działalność Wydziału krajowego, zwłaszcza gdy rozchodzi się o fundusze krajowe, komisya budżetowa spodziewa się, że powyższe uwagi wystarczą, by Wydział krajowy spowodował zarząd szpitala św. Łazarza do rozwinięcia większej sprężystości i skuteczniejszej energii w ściąganiu bieżących i zaległych kosztów leczenia.

VI. Fundusz policyi krajowej.

Dochody tego funduszu preliminowane na 6.215 zł. dały w rzeczywistości 6.435 zł., wydatków zaś nie było żadnych, przeto cały dochód przeniesiony został do funduszu krajowego.

VII. Fundusz pożyczki krajowej z r. 1883 na zł. 3,800.000.

Wydatki tego funduszu preliminowane ściśle według planu umorzenia miały wynosić 229.197 zł., gdy jednak w roku budżetowym spłacono faktycznie zaległe obligacye wylosowane 1.400 zł. ponad preliminarz, a natomiast na wypłatę kuponów wydano mniej niż preliminowano

*) Cyfry te wzięte ze sprawozdania Wydziału krajowego z czynności oparte są na protokołach stanu chorych w szpitalach i różnią się od zaległości podanych przez oddział rachunkowy w zamknięciach rachunkowych rocznych z tego powodu, że oddział rachunkowy przedstawia stan zaległości za dwa ostatnie kwartały ubiegłego i dwa pierwsze bieżącego roku, a szpitale przedstawiają zaległości, jakie istniały z d. 31. Grudnia tego roku, za który składają sprawozdanie. Na stosunek jednak zmniejszania się lub zwiększania tych zaległości różnica ta w niczem nie wpływa.

o 1.844 zł. z powodu nie zgłoszenia się wszystkich stron z zapadłymi kuponami i gdy w wydatkach administracyjnych zaoszczędzono 269 zł., przeto ogół wydatków wynosił tylko 228.484 zł. czyli o 713 zł. mniej niż preliminowano, i o taką też kwotę fundusz krajowy mniej wydał tytułem dotacji na umorzenie tej pożyczki. Do końca r. 1886 wykupiono obligacyj tej pożyczki na kwotę 108.300 zł., pozostaje jeszcze do wykupienia 3,691.700 zł. Zaległe płatne kupony po koniec r. 1886 wynoszą 7.819 zł.

Pożyczka ta miała służyć także na wykupno w obiegu jeszcze będących obligacyj pożyczki krajowej z r. 1873, gdy jednak całkowite wykupno przeprowadzić się nie dało, odstąpił Wys. Sejm od zamiaru wykupna, poprzestając na losowaniu wspomnianych obligacyj według pierwotnego planu umorzenia. Z pozostałej zaś z tej pożyczki gotówki z końcem r. 1885. użyto na podstawie uchwały Wys. Sejmu w r. 1886 kwotę 19.300 zł. na wykupno wylosować się mających w ciągu tego roku obligacyj pożyczki z r. 1873 i 120.000 zł. na pokrycie wydatku uchwalonego na pożyczki dla miast budujących koszary, to też pozostałość kasowa, która z końcem r. 1885 wynosiła 570.594 zł., zmniejszyła się w ciągu r. 1886 i z końcem tego roku wynosi tylko 431.294 zł.

VIII. Fundusz pożyczki krajowej z r. 1884 na zł. 1,000.000.

Wydatki tego funduszu obliczone ściśle według planu umorzenia miały wynosić 66.028 zł., rzeczywiście zaś wynosiły one tylko 61.913 zł. z powodu, że nie wszystkie strony zgłosiły się z płatnymi wylosowanymi obligacjami i z płatnymi kuponami. Fundusz krajowy, który pokrywa wszystkie wydatki tego funduszu, wydał na ten cel mniej niż preliminowano o 4.115 zł. Z emitowanych obligacyj tej pożyczki na 1 milion spłacono do końca r. 1886 tylko 15.600 zł. i pozostaje jeszcze do ściągnięcia 984.400 zł. Zaległości kuponowe z końcem r. 1886 wynoszą 1.404 zł.

IX. Fundusz pożyczki krajowej z r. 1885 na zł. 354.800.

Wydatki na umorzenie wypłatę kuponów i kosztu administracyjne miały wynosić 22.333 zł., a wynoszą w rzeczywistości o nieznaczną kwotę 24 zł. mniej. Do końca r. 1886 spłacono tych obligacyj za 6.000 zł., a pozostaje jeszcze do ściągnięcia 348.800 zł.

Przechodzimy do trzeciej części naszego zadania, to jest do zdania sprawy z zamknięć rachunkowych

Funduszków samoistnych.

I. Fundusz domestykalny.

Dochody tego funduszu preliminowane na 4.910 zł. dały tylko 4.857 zł. Z tych dochodów wydano tytułem dotacji dla funduszu Aleksandra hr. Stadnickiego na wydawnictwo aktów grodzkich 1.200 zł., reszta zaś w kwocie 3.657 zł. przeniesioną została w r. 1887 do funduszu zarodowego.

II. Fundusz kultury krajowej.

Dochody tego funduszu preliminowane na 3.451 zł. dały w rzeczywistości 3.540 zł. czyli więcej o 89 zł. Z tych dochodów wydano na zwroty kar 38 zł., na zasiłek dla szkoły rolniczej w Dublinach stosownie do uchwały sejmowej 3.436 zł., resztę zaś 66 zł. przeniesiono do funduszu krajowego (rubr. XIII. dochodów funduszu krajowego).

III. Fundusz stanowy sierociński.

Dochody tego funduszu wynosiły 1.820 zł. zamiast preliminowanych 1.809 zł., wydatki zaś zamiast preliminowanych 1.692 zł. — 1.543 zł. Ogólny wynik korzystniejszy o 160 zł. W r. 1886 przeniesiono do funduszu zarodowego 289 zł., a pozostałość kasowa z r. 1886 w kwocie 339 zł. przeniesioną zostanie do tego funduszu w r. 1887.

IV. Fundusz hr. Aleksandra Stadnickiego.

Dochody tego funduszu wraz z pozostałością r. 1885 preliminowane były na 7.260 zł., w rzeczywistości zaś dały tylko 7.140 zł. czyli mniej o 120 zł. Wydatki miały wynosić 1.665 zł. a wynosiły rzeczywiście 2.037 zł. z powodu większych wydatków „rozmaitych“ na zakupno szaf i na pokrycie kosztów podniesienia majątku fundacji. Fundusz zapasowy, który z początkiem r. 1886 wynosił 5.460 zł., zmniejszył się z tego powodu w ciągu roku 1886 i wynosi z końcem tego roku tylko 5.088 zł.

V. Fundusz pożyczki krajowej z r. 1873.

Wydatki tego funduszu preliminowane na 58.560 zł. wynosiły 59.072 zł. czyli więcej o 512 zł. Na spłatę obligacyj wylosowanych wydano 19.300 zł. zamiast preliminowanych 20.500 zł. z powodu, że nie wszystkie obligacje wylosowane zgłoszone zostały do wypłaty. Natomiast ściągnięto zaległe płatne kupony i wydano tytułem wypłaty kuponów 35.715 zł. zamiast preliminowanych 34.239 zł. Kwotę 19.300 zł. wydaną na umorzenie obligacyj, pokryto na podstawie uchwały sejmowej z pozostałości pożyczki krajowej z r. 1883, resztę zaś 31.628 zł. pokrył fundusz krajowy.

Ogólny stan tego funduszu z końcem roku 1886 był następujący :

Z emitowanych w r. 1873 obligacyj tej pożyczki na	.	.	.	1,600.000 zł.
nie spieniężono	.	.	154.800 zł.	
spłacono i ściągnięto z obiegu wylosowanych	.	.	180.500 "	
wykupiono funduszami pożyczki z r. 1883	.	.	700.700 "	1,036.000 "
pozostaje jeszcze do ściągnięcia	.	.	.	564.000 zł.
Z udzielonych z tego funduszu pożyczek	.	.	.	1,166.300 zł.
spłacono po koniec roku 1886	.	.	.	1,154.194 "
pozostaje do ściągnięcia	.	.	.	12.106 zł.
zaległe odsetki wynoszą	.	.	.	6.032 "
zaległe odsetki zwłoki za niedotrzymanie terminów	.	.	.	8.926 "
Ogół stanu czynnego	.	.	.	27.064 zł.

Zauważyć jednak należy, że z tytułu zaległości procentowych i odsetków zwłoki część pewna będzie musiała być odpisaną, jak to dotychczasowa praktyka wykazuje.

VI. Fundusz podrzutków w Krakowie.

Dochody tego funduszu preliminowane na 1.785 zł. przyniosły 1.860 zł. czyli więcej o 75 zł., głównie z powodu podwyższonego czynszu dzierżawnego od propinacyi w Krowodrzy.

Wydatki preliminowane na 1.744 zł. wynosiły tylko 526 zł. z powodu, że ilość pod-
 rzutków przyjętych na utrzymanie w moc uchwały sejmowej była na razie mniejsza. Nadwyżkę
 dochodów w kwocie 1.334 zł. dodano do majątku zarodowego.

VII. Fundusz pożyczkowy na drogi powiatowe i gminne.

Dochody z dotacyi krajowej, zwrotów pożyczek udzielonych powiatom, odsetek od
 lokacyi i odsetek zwłoki wynosiły ogółem 29.203 zł. Wydatki w udzielonych powiatom pożycz-
 kach bezprocentowych 17.000 zł.; pozostałość z r. 1886 wynosi 12.203 zł., którą dodawszy do
 pozostałości z r. 1885 w kwocie 2.924 zł., otrzymamy sumę pozostałości ogólnej z końcem
 r. 1886 — 15.127 zł., z której kwota 13.216 zł. ulokowaną jest w banku krajowym, a 1.911 zł.
 w kasie funduszu w Wydziale krajowym. Do stanu czynnego funduszu należą oprócz powyższej go-
 tówki, także pożyczki udzielone powiatom 76.275 zł., tak że ogólny stan czynny wynosi 91.402 zł.

VIII. Fundusze krajowych przedsiębiorstw meljoracyjnych.

A. Fundusz regulacyi rzeki Gniłej Lipy.

Dochody tego funduszu wynosiły 13.651 zł., a w tych 13.500 zł. jako datek z funduszu
 krajowego. Przyznany zaś datek z funduszu meljoracyjnego państwowego w kwocie 10.125 zł.
 wpłynął dopiero w r. 1887. Wydatki na koszta zarządu, wykupno gruntów, zakupno narzędzi
 i robociznę wraz z kosztami prac przygotowawczych za lata ubiegłe wynosiły ogółem 7.808 zł.,
 przeto pozostało z końcem r. 1886 ogółem 5.843 zł., a mianowicie w gotówce 334·57 zł., na
 lokacyi 3% w banku krajowym 5.508·66 zł.

B. Fundusz regulacyi potoku Kisieliny.

Dochody tego funduszu w r. 1886 wynosiły 11.750 zł. W tej cyfrze mieści się datek
 funduszu krajowego w kwocie 11.666 zł., przyznany zaś datek z państwowego funduszu meljo-
 racyjnego w kwocie 8.750 zł. wpłynął dopiero w r. 1887.

Wydatki na koszta zarządu, zakupno narzędzi i materiałów i robociznę wraz z ko-
 sztaami prac przygotowawczych za lata ubiegłe wynosiły ogółem 11.018 zł., pozostał więc z koń-
 cem roku zapas gotówki w kwocie 732 zł.

C. Fundusz regulacyi rzeki Łęgu.

Dochody tego funduszu wynosiły 14.104 zł., w której to kwocie mieści się datek fun-
 duszu krajowego 14.000 zł. Datek zaś z państwowego funduszu meljoracyjnego w kwocie 10.500 zł.
 wpłynął dopiero w r. 1887. Wydatki na zarząd, wykupno gruntów, zakupno narzędzi i robociznę
 wraz z kosztami prac przygotowawczych za lata ubiegłe wynosiły 14.170 zł., a brakujące 66 zł.
 wzięto z kaucyi na dostawę rur żelaznych. Pozostałe 100 zł. z powyższej kaucyi ulokowano
 w banku krajowym.

Komisya budżetowa wywiązawszy się z poruczonego jej zadania i opierając się na powyższem szczegółowem sprawozdaniu i zawartych w niem uwagach, wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

(Uchwała A.)

Sejm udziela Wydziałowi krajowemu absolutorium z rachunków za r. 1886 funduszu krajowego i funduszków uposażonych ze skarbu krajowego lub budżetem objętych.

(Uchwała B.)

Absolutorium udzielone Wydziałowi krajowemu z rachunków funduszu krajowego i funduszków ze skarbu krajowego uposażonych za r. 1886, obejmuje także absolutorium dla Rady szkolnej krajowej z rachunków działu wydatków funduszu szkolnego krajowego za r. 1886, z tem jednak zastrzeżeniem, że pod to absolutorium nie podpada kwota 6.090 zł. wydana z funduszu szkolnego krajowego tytułem wynagrodzenia za prowadzenie rachunków funduszków szkolnych okręgowych z r. 1886.

We Lwowie dnia 3. Stycznia 1888.

Zastępca przewodniczącego:
Artur Potocki w. r.

Sprawozdawca:
Dr. Bernard Goldman w. r.

